LDI Booklet ๕

ปฏิรูประบบตรวจสอบ ขจัดคอร์รัปชัน

ข้อเสนอจากเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย

LDI Booklet ๕

ปฏิรูประบบตรวจสอบขจัดคอร์รัปชัน

ข้อเสนอจากเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย ครั้งที่ ๗

๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗

ปฏิรูประบบตรวจสอบ ขจัดคอร์รัปชัน

ข้อเสนอจากเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย

บรรณาธิการ พลเดช ปิ่นประทีป

ผู้เรียบเรียง มทิรา เครือพงศ์ศักดิ์
ศศินันท์ กีรติธนจารุพงษ์

ออกแบบปก บันลือ กุณรักษ์

พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม ๒๕๕๗ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งสอง ตุลาคม ๒๕๕๗ จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง จำกัด
เลขที่ ๕๙/๔ ซอยวัดพระเงิน ถ
นนกาญจนาภิเษก ตำบลบางม่วง
อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ ๐-๒๙๐๓-๘๒๕๗-๙

พิมพ์โดย โครงการเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย
Thailand Development Forum (TD Forum)
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
เลขที่ ๖๙๓ ถนนบำรุงเมือง
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐-๒๖๒๑-๗๘๑๐-๒
โทรสาร ๐-๒๖๒๑-๘๐๔๒-๓
www.ldinet.org

สนับสนุนการพิมพ์ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI)
มูลนิธิสยามกัมมาจล
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

คำนำ (การจัดพิมพ์ครั้งแรก)

หนังสือเล่มเล็กที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือนี้ เป็นเอกสารเพื่อการขับเคลื่อนสังคมในชุด LDI Issue Book ที่สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (Local Development Institute) จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนข้อมูลความรู้และกรอบแนวคิดอันเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศไทย ในท่ามกลางกระแสความตื่นตัวของมวลมหาประชาชน

ประเด็นการแก้ปัญหาหรือขจัดการทุจริตคอร์รัปชันนับเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจลำดับต้นๆ ของสังคมไทยที่กำลังมีการพูดถึงอยู่ในขณะนี้ หนังสือ “ปฏิรูประบบตรวจสอบ ขจัดคอร์รัปชัน” เล่มนี้ได้ทำการประมวลข้อเสนอทางนโยบายที่มีกลุ่ม องค์กร เครือข่ายและสถาบันต่างๆ ได้จัดทำเอาไว้ และได้เผยแพร่ทางสาธารณะทั่วไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สนใจและผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบได้นำไปใช้ประกอบการดำเนินงานได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน และปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ที่กำลังจะเกิดขึ้นในระยะข้างหน้า

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่ง ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่สังคมในการศึกษาค้นคว้าและอภิปรายแลกเปลี่ยนให้เกิดความคิดและแรงบันดาลใจใหม่ ๆ ตามสมควร

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗

คำนำ (การจัดพิมพ์ครั้งที่สอง)

เวทีภาคีพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Forum) เป็นภารกิจสานต่อการปฏิรูปประเทศของคณะกรรมการปฏิรูปชุดนายอานันท์ ปันยารชุน (คปร.) และคณะกรรมการปฏิรูปชุด นพ.ประเวศ วะสี (คสป.) ซึ่งเป็นไปตามมติและเจตนารมณ์ของที่ประชุมใหญ่สมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม-๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ เป็นเวทีพบปะประชุมกันเป็นประจำของกลุ่มผู้ประสานงานเครือข่ายภาคประชาสังคมและชุมชนท้องถิ่นจากทั่วประเทศที่ได้เคยร่วมกันขับเคลื่อนงานพัฒนาสังคมและปฏิรูปประเทศไทยกันมายาวนานนับสิบปี ลักษณะของเวทีไม่ใช่การสัมมนาทางวิชาการทั่วไป แต่เป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมอย่างมีแบบแผนกระบวนการโดยใช้องค์ความรู้ หลักฐานข้อเท็จจริงและหลักวิชาการเป็นฐานในการดำเนินงาน (Academic Social Process)

LDI Booklet คือ เอกสารกึ่งวิชาการที่เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวสังคม อันเป็นผลผลิตที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล องค์ความรู้และแนวคิดแนวทางสำคัญ โดยได้มีการสังเคราะห์เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในระดับใดระดับหนึ่งแล้ว การจัดพิมพ์ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กเช่นนี้ก็เพื่อให้เป็นเครื่องมือทำงานของเครือข่ายในการขยายการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและยกระดับการเคลื่อนไหวทางปัญญากันภายกลุ่ม องค์กรและเครือข่ายเป็นด้านหลัก ส่วนจะมีผู้เห็นประโยชน์ในการนำไปต่อยอดขยายผลในวงกว้างไปกว่านั้นหรือนำไปผลักดันนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องก็นับเป็นผลพลอยได้

ในรอบปีที่ผ่านมา โครงการเวทีภาคีพัฒนาประเทศไทยได้จัดทำและผลิตเอกสารเล่มเล็กออกมาแล้วจำนวน ๑๒ เล่ม ได้แก่

๑. ประชาชนจัดการตนเอง : ๕ กรณีศึกษาการปฏิรูปสังคมจากภาคสนาม
๒. สภาประชาชนในสถานการณ์ประชาภิวัฒน์
๓. ปฏิรูปตำรวจและกระบวนการยุติธรรม

๔. ปฏิรูประบบการปกครองและกระจายอำนาจ

๕. ปฏิรูประบบตรวจสอบขจัดคอร์รัปชัน

๖. ปฏิรูปการจัดการที่ดินและทรัพยากร

๗. ปฏิรูปการเมือง ระบบเลือกตั้ง และการเข้าสู่อำนาจรัฐ

๘. ปฏิรูปสังคม แก้ความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างสังคมเข้มแข็ง

๙. ปฏิรูประบบพลังงาน

๑๐. ปฏิรูประบบเกษตรกรรม

๑๑. ปฏิรูประบบการเรียนรู้และจัดการการศึกษา

๑๒. ปฏิรูประบบเศรษฐกิจ ป้องกันการผูกขาด

เอกสารชุด LDI Booklet ได้รับความสนใจจากภาคีเครือข่ายเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเมื่อ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และช่วงที่กำลังอยู่ในระหว่างการจัดตั้งกลไกการบริหารประเทศและการปฏิรูปของ คสช. จนเอกสารได้หมดลงจึงมีกระแสเรียกร้องจากเครือข่ายให้จัดพิมพ์เพิ่มเติม ดังนั้น เมื่อประจวบกับการเกิดกลไกใหม่ๆที่จะเข้ามารับภารกิจการปฏิรูปตามเสียงเรียกร้องของสังคม โครงการฯจึงได้ทำการจัดพิมพ์ซ้ำ โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระบางส่วนให้มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบันยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังได้จัดเป็นชุดๆสำหรับมอบเป็นอภินันทนาการแด่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติทุกท่านอีกด้วย

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา มูลนิธิสยามกัมมาจล สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้.

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๓
๑. คอร์รัปชันในมุมมองที่สำคัญ	๗
๒. สถานการณ์และแนวโน้มของปัญหา	๑๒
๓. กระแสความพยายามแก้ปัญหาจากภาคส่วนต่างๆ	๑๘
๔. ปัญหาอุปสรรคในเชิงโครงสร้างและข้อเสนอเชิงหลักการ	๒๓
๕. ข้อเสนอการปฏิรูป ๕ ประการจากสมัชชาปฏิรูประดับชาติ	๓๐
๖. ข้อเสนอ ๖ แนวทางการปฏิรูปจากองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	๓๔
๗. ข้อเสนอการขับเคลื่อนภาคประชาชน	๔๓
๘. ประมวลข้อเสนอสำคัญจากเวทีมวลมหาประชาชนเดินหน้าเปลี่ยนประเทศ (Restart Thailand) เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศของ กปปส. เรื่อง “ปฏิรูประบบตรวจสอบปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน”	๕๑
๙. สรุปกรอบประเด็นการปฏิรูประบบตรวจสอบ	๗๔
๑๐. เอกสารอ้างอิง	๘๒

๑

คอร์รัปชันในมุมมองที่สำคัญ

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่เรื้อรัง ยาวนานในสังคมไทยนับแต่ครั้งอดีต จวบจนปัจจุบัน และมักมีคำกล่าวเปรียบเปรยอยู่เสมอว่าการคอร์รัปชันเป็นดังมะเร็งร้าย ทำลายประเทศ และอาการเข้าสู่ขั้นวิกฤติ แม้มีความพยายามในการเยียวยารักษาด้วยตัวยาที่หลากหลาย แต่ก็ยังไม่มีแนวทางใดที่จะแก้ไขได้อย่างเห็นผลนัก ในที่สุดผู้คนบางส่วนของสังคมเริ่มยอมรับว่าคอร์รัปชันนั้นกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ต้องพบเจอในทุกวงการ สะท้อนให้เห็นถึงการลุกลามของปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไขโดยด่วน

คุณอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงสภาพปัญหาคอร์รัปชันไทย ในการกล่าวปิดงาน “โปร่งใสยามบ่าย : คนไทยไม่โกง” ว่า สมัยนี้ไม่ใช่เรื่องการโกงกิน ทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่เป็นการ “กินเมือง” อะไรขวางซื้อหมด อำนาจเงินกลายเป็นอำนาจสูงสุด ผู้คนไม่มีค่า นโยบายปัจจุบันจะนำความหายะมาสู่ประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องน่าเศร้าที่ว่าคนดี ๆ มีความรู้ก็ตกหลุมติดกับ อยู่กับนโยบายเหล่านี้ ดังนั้น สิ่งที่อยากฝากก็คือ “คอรัปชัน” มีความหมายมากกว่าทุจริต “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” และ “คอร์รัปชัน” ไม่ใช่ความหมายเฉพาะเรื่อง “เงิน” *“การโกหกประชาชนก็เป็นหนึ่งของการคอร์รัปชัน ตราบใดที่เรายังเห็นคนที่มีอำนาจ มีความรับผิดชอบออกมาหลอกประชาชนทุกวัน วันละ ๓ มื้อ อย่าหวังจะแก้ปัญหาคอร์รัปชันในประเทศไทยได้ การที่จะแก้ปัญหาในประเทศได้นั้น จะต้องให้คนไทยรู้สึกว่าเงินที่โกงกินเป็นเงินของเรา เรามีส่วนเป็นเจ้าของ อีกทั้งกลุ่มที่ทำงานเรื่องการต่อต้านคอร์รัปชันต้องบูรณาการการกระทำของคนทุกกลุ่มจึงจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น”*

รองศาสตราจารย์ ดร.ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ (๒๕๓๖) ศึกษาวิจัยเรื่อง คอร์รัปชันกับประชาธิปไตย เศรษฐกิจนอกกฎหมาย และนโยบายสาธารณะในประเทศไทย และการคอร์รัปชันในระบบราชการไทย ดำเนินงานระหว่างปี ๒๕๓๔-๒๕๓๖ จากการศึกษาสะท้อนสถานการณ์การคอร์รัปชันว่าได้กลายเป็นมะเร็งร้ายของระบบสังคมไทย ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังแล้ว ไม่เพียงแต่ประชาชนจะเสื่อมศรัทธาต่อนักการเมือง พรรคการเมือง และระบบประชาธิปไตยเท่านั้น หากจะมีผลต่อการที่ประชาชนจะไม่ยอมรับนับถือข้าราชการ และระบบราชการมากยิ่งขึ้นด้วย เพราะเหตุว่าการคอร์รัปชันของราชการถูกมองว่ามีความเกี่ยวพันโดยตรงกับปัญหาการกระจายรายได้และความไม่เป็นธรรมในสังคมมากยิ่งขึ้น และขณะนี้ความตื่นตัวของประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการมีมากขึ้น และได้มีการพูดถึงความจำเป็นจะต้องมีจริยธรรมในการบริหารของระบบราชการ หรือ Good Governance in Bureaucracy ถึงแม้จะยังหาคำไทยแทน Good Governance ไม่ได้กระชับ แต่เป็นที่ชัดเจนว่า ระบบราชการที่ปลอดจากการคอร์รัปชัน หรือมีการคอร์รัปชันน้อยที่สุด เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งยอดประการหนึ่งของ Good Governance ดังนั้นแผนการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการไทยจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป (๒๕๕๖) ประธานคณะทำงานเฉพาะประเด็นการปฏิรูปเพื่อแก้ปัญหาคอร์รัปชัน ยอมรับว่าสถานการณ์ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนับวันจะทวีความรุนแรง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ จนเข้าขั้นวิกฤติ และอาจนำไปสู่การล่มสลายของประเทศชาติ แม้นว่าหน่วยงานรับผิดชอบหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมจะใช้ความพยายามในการแก้ไขตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา แต่ก็มิได้ทำให้ปัญหาลดน้อยหรือเบาบางลง ทั้งนี้เพราะตระหนักดีว่า รากเหง้าที่ลึกที่สุดของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยอยู่ที่จิตสำนึก และวิธีคิดของคนไทย ซึ่งยังคงนิยมในระบบอุปถัมภ์

ลัทธิบริโภคนิยม การแสวงหาอภิสิทธิ์ การชอบฉกฉวยโอกาส การขาดความรู้สึกหวงแหนสมบัติส่วนรวม และการยอมจำนนต่อปัญหาโดยง่าย

รศ.ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ (๒๕๔๙) เห็นว่า คอร์รัปชันถือเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและสำคัญที่สะท้อนถึงความล้มเหลวของภาครัฐในการจัดการกับทรัพยากรของประเทศที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกับสังคม ทำให้เกิดความไร้ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร คอร์รัปชันถือเป็นปรากฏการณ์ที่ร้ายแรงของสังคม แต่ก็พบว่าการคอร์รัปชันสามารถพบเห็นได้ในทุกสังคมในระดับที่มากน้อยแตกต่างกัน ในประเทศไทยการคอร์รัปชันกล่าวไว้ว่าเป็นสิ่งที่เป็นปัญหาอยู่คู่กับสังคมไทยมานาน โดยมีการพัฒนาและขยายตัวไปในทุกวงการ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ประเทศไทยได้มีการผลักดันให้มีการปฏิรูปทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยมีความสำคัญกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มมากขึ้น รูปธรรมที่เห็นชัดเจนก็คือรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.๒๕๔๐ ได้มีการกำหนดโครงสร้างการตรวจสอบอำนาจรัฐที่สำคัญไว้ ๒ ประเด็น กล่าวคือ ๑) กำหนดให้มีองค์กรอิสระต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจสอบอำนาจรัฐ และ ๒) กำหนดให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ โดยมีการกำหนดกลไกที่สำคัญคือการมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ และกำหนดให้สามารถเข้าชื่อกัน ๕๐,๐๐๐ คน เพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

คุณประมนต์ สุธีวงศ์ (๒๕๕๖) ประธานองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ระบุว่า ที่ผ่านมานโยบายในการต่อต้านคอร์รัปชันไม่เคยประสบผลสำเร็จ การกำจัดคอร์รัปชันที่กระทบต่อผลประโยชน์โดยตรง และไม่สามารถไว้วางใจในพฤติกรรมของนักการเมืองได้ตามที่ให้สัตยาบันไว้ ซึ่งหากไม่สามารถแก้ไขปัญหาก่อนก็จะกลับมาเป็นวงจรเฉกเช่นเหมือนเดิม

นอกเหนือจากทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิในแวดวงล้วนแล้วแต่สอดรับกับผลการศึกษาวิจัย การจัดอันดับจากองค์กรทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการตอกย้ำสถานการณ์ปัญหาที่เด่นชัด

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ทำการสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) ประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๕๖ ผลเป็นที่น่ากังวล ประเด็นความรุนแรงของปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในปัจจุบันเทียบกับปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗๔

สาเหตุสำคัญที่สุดของการเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยเกิดจาก กฎหมายเปิดโอกาสให้สามารถใช้ดุลยพินิจที่เอื้อต่อการทุจริตร้อยละ ๒๔.๓ รองลงมาคือกระบวนการทางการเมืองขาดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ยาก ร้อยละ ๑๖.๒ และความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบ ร้อยละ ๑๑.๕

ส่วนการคาดการณ์ความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในปีหน้าเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔๘

ด้านทัศนคติและจิตสำนึกของคนในสังคมต่อการทุจริตคอร์รัปชัน เชื่อว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องใกล้ตัวถึงร้อยละ ๗๙ และเห็นว่าการที่รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชันแต่มีผลงาน และทำประโยชน์ให้สังคมเป็นเรื่องที่รับไม่ได้ร้อยละ ๗๙

และด้านประสิทธิภาพการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน มีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นต่อรัฐบาลกับการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับ ๔.๔๐ คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาคส่วนต่าง ๆ

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการป้องกันต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันพบว่า ยินดีมีส่วนร่วมมากถึงร้อยละ ๗๖ โดยเรื่องสำคัญที่ต้องการให้รัฐบาลดำเนินการโดยด่วนที่สุดเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน คือ การบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดหรือมีมาตรการลงโทษอย่างเด็ดขาดร้อยละ ๒๐.๗ รองลงมาคือการทำให้การเมืองโปร่งใส ร้อยละ ๑๔.๐ และเสริมสร้างจิตสำนึก จริยธรรม รวมทั้งค่านิยมความซื่อสัตย์ ร้อยละ ๑๓.๕

สำหรับดัชนีปัญหาและความรุนแรงของการคอร์รัปชัน ในปัจจุบันรวมทั้งแนวโน้มอยู่ในขั้นรุนแรง

ด้านความเสียหายของการทุจริตคอร์รัปชันประเมินจากงบประมาณประเภทจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยราชการ พบว่าผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจกับภาครัฐจะต้องจ่ายเงินเพิ่มพิเศษแก่ข้าราชการ หรือนักการเมืองที่ทุจริตเพื่อให้ได้ทำสัญญาถึงร้อยละ ๒๑-๒๕

สำหรับทัศนะต่อโครงการของภาครัฐที่มีโอกาสก่อให้เกิดการทุจริตมากที่สุด คือโครงการ ๒ ล้านล้าน รองลงมาคือโครงการจำนำข้าว และโครงการบริหารจัดการน้ำ

๒

สถานการณ์และแนวโน้มของปัญหา

ปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงฝังอยู่ในระบบสังคมการเมืองไทยมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีรูปแบบที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นนับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครองและระบบเศรษฐกิจมาเป็นแบบประชาธิปไตยสมัยใหม่ และระบบทุนนิยมเต็มรูปแบบ เปิดโอกาสให้ข้าราชการและนักการเมืองมีอำนาจมากขึ้น ประชาชนมีค่านิยมยกย่องเงิน นิยมใช้สินค้าฟุ่มเฟือยและยิ่งบางยุคบางสมัยที่มีการปกครองแบบเผด็จการทหารอำนาจของชนชั้นผู้นำมีมาก การตรวจสอบก็มีน้อย

องค์กรความโปร่งใสสากล ได้ให้ความหมายของคำว่า “คอร์รัปชัน” (Corruption) ไว้หมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาโดยหน้าที่ในการหาประโยชน์ส่วนตัว โดยองค์กรความโปร่งใสสากลได้ระบุถึงกรณีต่างๆ ที่จะสามารถเกิดขึ้นในการคอร์รัปชันของภาครัฐได้ดังนี้

๑) การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงเพื่อบิดเบือนนโยบายหรือใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบ เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารประเทศได้รับผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรของชาติ

๒) การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption) เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางและระดับล่างต่อประชาชนทั่วไป โดยการใช้อำนาจที่ได้รับมอบหมายในทางมิชอบ

๓) การติดสินบน (Bribery) เป็นการเสนอ การให้ หรือสัญญาว่าจะให้ผลประโยชน์ทั้งในรูปของเงิน สิ่งของ และสิ่งตอบแทนต่างๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

๔) การยักยอก (Embezzlement) คือการที่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรนำเงินหรือสิ่งของที่ได้รับมอบหมายให้ใช้ในราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง

๕) การอุปถัมภ์ (Patronage) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวกด้วยการคัดเลือกบุคคลจากสายสัมพันธ์ทางการเมืองหรือคอนเนกชั่นเพื่อเข้ามาทำงานหรือเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๖) การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่นพรรคเล่นพวก โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจที่มีในการให้ผลประโยชน์หรือให้หน้าที่การงานแก่เพื่อน ครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด โดยไม่คำนึงถึงคุณสมบัติและความเหมาะสม

๗) ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) คือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ตั้งแต่หลังการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๔๔ เป็นต้นมา มีการสร้างและปรับเปลี่ยนโฉมหน้าเครือข่ายการทุจริต ทั้งรูปแบบพฤติกรรมและกลไกที่เกี่ยวพัน โดยมีโครงสร้างที่ซับซ้อนแนบนียนและความรุนแรงหรือความเสียหายจากการทุจริตคอร์รัปชันก็เพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ ดังที่เรียกกันว่าการทุจริตเชิงนโยบายหรือการทุจริตเชิงบูรณาการหรือทุจริตเชิงระบบ

ทุจริตเชิงนโยบาย (Policy Corruption) หมายถึง การแสวงหาผลประโยชน์หรือการเอื้อประโยชน์หรือการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม อันเกิดจากการใช้อำนาจทางการบริหารของรัฐบาลหรือของรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบาย เสนอโครงการหรือดำเนินโครงการหรือกิจการต่างๆ อันเป็นผลให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์จากการดำเนินการตามโครงการหรือกิจการนั้นๆหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

ในความเป็นจริงมีเหตุการณ์การทุจริตเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางอยู่ทุกวัน ซึ่งในจำนวนนี้มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่กลายเป็นคดี อย่างไรก็ตามเฉพาะส่วนที่เป็นคดีก็พบว่ามีสถิติคดีที่เข้ามาสู่ระบบงาน ป.ป.ช.จำนวนเพิ่มมากขึ้น และยังไม่มีความหวังว่าจะจัดการปัญหาสะสมได้อย่างไร กล่าวคือ จากปี ๒๕๔๖-๒๕๕๐ ป.ป.ช.แถลงว่ามีคดีเหลือค้างเพิ่มขึ้นจาก ๔,๙๗๕ คดี เป็น ๑๑,๕๗๘ คดี ซึ่งคิดเป็นอัตราพอกพูนประมาณ ๑,๖๕๐ คดี/ปี

ต่อมาในปี ๒๕๕๑ มีการมอบหมายคดีตามภารกิจให้แก่ ป.ป.ท. ไปจำนวน ๕,๙๐๐ คดี คงเหลือกับ ป.ป.ช.เพียง ๕,๖๕๐ คดี แต่อย่างไรก็ตาม จากปี ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๕๕ ป.ป.ช.ก็ยังกลับมีคดีค้างเพิ่มขึ้นอีก คือ ๖,๔๐๐ คดีและ ๗,๙๕๕ คดี ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นอัตราพอกพูนประมาณ ๓๑๑ คดี/ปี

ภาพลักษณ์คอร์รัปชันไทยในสายตาของต่างชาติอยู่ในระดับที่ย่ำแย่มา กล่าวคือตลอดระยะเวลา ๑๕ ปี ที่องค์กร Transparency International จัดทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) เปรียบเทียบกันระหว่างประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยคะแนนเต็ม ๑๐ ประเทศไทยมีคะแนนอยู่ระหว่าง ๒.๘-๓.๘ มาโดยตลอด

ในขณะเดียวกันเป็นที่น่าสังเกตว่า บางประเทศที่สามารถแก้ภาพลักษณ์การทุจริตได้ผลจริงจังและชัดเจนภายในระยะเวลาไม่ถึงสิบปีก็มี เช่น รวันดา จอร์เจีย มาซิโดเนีย จีนหรือแม้แต่ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย

ตารางแสดงค่า CPI เปรียบเทียบในกลุ่มประเทศอาเซียนและบางประเทศที่มีนโยบายรณรงค์แก้ทุจริต ระหว่างปี ๒๐๐๓-๒๐๑๒

ประเทศ	ปี ค.ศ.									
	๒๐๐๓	๒๐๐๔	๒๐๐๕	๒๐๐๖	๒๐๐๗	๒๐๐๘	๒๐๐๙	๒๐๑๐	๒๐๑๑	๒๐๑๒
๑.สิงคโปร์	๙.๔	๙.๓	๙.๔	๙.๔	๙.๓	๙.๒	๙.๒	๙.๓	๙.๒	๘๗
๒.บรูไน	-	-	-	-	-	-	๕.๕	๕.๕	๕.๒	๕๕
๓.มาเลเซีย	๕.๒	๕.๐	๕.๑	๕.๐	๕.๑	๕.๑	๔.๕	๔.๔	๔.๓	๔๙
๔.ไทย	๓.๓	๓.๖	๓.๘	๓.๖	๓.๓	๓.๕	๓.๔	๓.๕	๓.๔	๓๗
๕.ลาว	-	-	๓.๓	๒.๖	๑.๙	๒.๐	๒.๐	๒.๑	๒.๒	๒๑
๖.ฟิลิปปินส์	๒.๕	๒.๖	๒.๕	๒.๕	๒.๕	๒.๓	๒.๔	๒.๔	๒.๖	๓๔
๗.เวียดนาม	๒.๔	๒.๓	๒.๓	๒.๓	๒.๐	๑.๙	๑.๙	๒.๐	๑.๙	๑๙
๘.อินโดนีเซีย	๑.๙	๒.๐	๒.๒	๒.๔	๒.๓	๒.๖	๒.๘	๒.๘	๓.๐	๓๒
๙.กัมพูชา	-	-	๒.๓	๒.๑	๒.๐	๑.๘	๒.๐	๒.๑	๒.๑	๒๒
๑๐.เมียนมาร์	๑.๖	๑.๗	๑.๘	๑.๙	๑.๔	๑.๓	๑.๔	๑.๔	๑.๕	๑๕
๑๑.เกาหลีใต้	๔.๓	๔.๕	๕.๐	๕.๑	๕.๑	๕.๖	๕.๕	๕.๔	๕.๔	๕๖
๑๒.ไต้หวัน	๕.๗	๕.๖	๕.๙	๕.๙	๕.๗	๕.๗	๕.๖	๕.๘	๖.๑	๖๑
๑๓.รวันดา	-	-	๓.๑	๒.๕	๒.๘	๓.๐	๓.๓	๔.๐	๕.๐	๕๓
๑๔.จอร์เจีย	๑.๘	๒.๐	๒.๓	๒.๘	๓.๔	๓.๙	๔.๑	๓.๘	๔.๑	๕๒
๑๕.มาซิโดเนีย	๒.๓	๒.๗	๒.๗	๒.๗	๓.๓	๓.๖	๓.๘	๔.๑	๓.๙	๔๓
๑๖.จีน	๓.๔	๓.๔	๓.๒	๓.๓	๓.๕	๓.๖	๓.๖	๓.๕	๓.๖	๓๙

หมายเหตุ : เฉพาะปี ๒๐๑๒ คะแนนเต็ม ๑๐๐

นอกจากนั้น สถาบัน Asian Intelligence ยังได้รายงานในปี ๒๕๔๙ โดยเปรียบเทียบประเทศในเอเชีย ข้อมูลระบุว่า ประเทศไทยมีปัญหาคอร์รัปชันระดับรุนแรง**มากถึงมากที่สุด** รัฐไทยมีความพยายามแก้ปัญหา**น้อยถึงน้อยที่สุด** และคนไทยมีความอดทนต่อปัญหาคอร์รัปชัน**มากถึงมากที่สุด**

นอกจากนั้นงานวิจัยทางสังคมวัฒนธรรมหลายชิ้นยังชี้ว่าสังคมไทยมีวัฒนธรรมแบบหลวม (Loose Culture) คนไทยมีความผูกพันในชุมชน ประเทศชาติ และสมบัติสาธารณะในระดับต่ำ ในส่วนลึกแล้วสังคมไทยเป็นนักปฏิบัตินิยม ไม่ใช่นักอุดมการณ์ที่จะยึดมั่นในอุดมคติ ค่านิยมแบบบุญคุณนิยม พวกพ้องนิยม อำนาจนิยม และสุขนิยมก็เป็นปัจจัยองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อแบบแผนทางความคิดของคนไทย (Mental Model) ที่ทำให้ยอมรับคอร์รัปชันได้ง่าย

จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาคอร์รัปชันแท้จริงแล้วอยู่ในวิถีคิดและวัฒนธรรมของคนไทย (Enemy within) ซึ่งเรามักไม่มอง การปฏิรูปเพื่อการแก้ไขและป้องกันปัญหาอย่างยั่งยืนในระยะยาวจึงต้องคำนึงถึงการปฏิรูปจิตสำนึกและวิธีคิดของคนไทยอย่างจริงจังควบคู่ไปด้วย

นอกจากนั้นในการติดตามแนวโน้มสถานการณ์ความรุนแรงของคอร์รัปชันในประเทศไทย มหาวิทยาลัยหอการค้า ได้พัฒนาตัวชี้วัดสถานการณ์คอร์รัปชันในประเทศไทย (Corruption Situation Index : CSI) โดยสำรวจความเห็นจากกลุ่มประชากร ๓ กลุ่ม จำนวน ๒,๔๐๐ ตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไป และเจ้าหน้าที่รัฐในปี ๒๕๕๕ พบข้อมูลยืนยันว่านับวันสถานการณ์ยิ่งเลวร้าย กล่าวคือ

โดยภาพรวม คะแนน CSI อยู่ในระดับ ๓.๕ จากคะแนนเต็ม ๑๐

กลุ่มผู้ประกอบการร้อยละ ๘๕.๙ ตอบว่าต้องจ่ายเงินใต้โต๊ะให้ทางราชการ ส่วนร้อยละ ๔.๗ ตอบว่าไม่ได้จ่าย ร้อยละ ๙.๔ ตอบไม่ทราบ

อัตราการจ่ายเงินใต้โต๊ะอยู่ระหว่างร้อยละ ๓๐-๓๕ ของวงเงินงบประมาณโครงการ

อนุมานได้ว่าจากฐานงบประมาณ ๒.๔ ล้านล้านบาท (ปี ๒๕๕๖) จะเกิดความเสียหายจากคอร์รัปชัน คิดเป็นประมาณร้อยละ ๒.๒๕-๒.๖๓ ของ GDP

การสำรวจ CSI ๓ รอบ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสถานการณ์คอร์รัปชันเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗๕,๗๘ และ ๗๙ ตามลำดับ

๓

กระแสความพยายามแก้ปัญหาจากภาคส่วนต่าง ๆ

๓.๑ กระแสความพยายามแก้ปัญหาจากภาคส่วนต่าง ๆ

มีความพยายามของภาครัฐในการจัดการปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมาเป็นระลอก ตั้งแต่การจัดตั้ง ป.ป.ป. ในยุคนายสัญญา ธรรมศักดิ์ มาจนถึงการปฏิรูปการเมือง มีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน พ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งมีผลทำให้เกิดองค์กรอิสระตรวจสอบต่างๆ ขึ้นมาหลายองค์กรพร้อมๆ กัน รวมทั้ง ป.ป.ช. และ ส.ต.ง. ด้วย

ในด้านความพยายามของภาคประชาสังคมและเอกชนก็มีความเคลื่อนไหวของเครือข่ายทางสังคมต่างๆ หนุนเนื่องกันมามิได้ขาด ตั้งแต่เครือข่าย ๓๐ องค์กรทางด้านสาธารณสุขที่ต่อสู้กับการทุจริตยา (๒๕๔๒), เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต./๒๕๔๔), กองทุนสื่อประชาสังคมต้านคอร์รัปชัน (สปต./๒๕๔๕), TI Thailand (๒๕๔๖), เครือข่าย ๘๔ องค์กรภาคีต่อต้านทุจริต (๒๕๔๗), มูลนิธิประเทศไทยใสสะอาด (๒๕๔๙), ป.ป.ช.ภาคประชาชน (๒๕๕๒), เครือข่ายสมัชชาคุณธรรม (๒๕๕๔), ภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน (๒๕๕๔) และภาคีต่อต้านทุจริต (๒๕๕๔)

๓.๒ สำรวจกลไกและแนวทางของหน่วยงานรัฐและองค์กรอิสระ

จากเอกสารประกอบสัมมนาเชิงปฏิบัติการของสำนักงาน ป.ป.ช. ระบุว่าประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในเชิงนวัตกรรมองค์กรในการป้องกันแก้ไขการทุจริตคอร์รัปชันเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะยังมีปัญหาข้อจำกัดในเชิงประสิทธิภาพประสิทธิผลบ้างก็ตาม หมายความว่าสังคมไทยมีกลไกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากมายแต่ยังมีปัญหาในด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่นั่นเอง

ภายใต้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มีองค์กรและหน่วยงานการป้องกันการทุจริต ประกอบด้วย ๕ กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ ๑ สถาบันทางการเมือง ได้แก่ สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

กลุ่มที่ ๒ สถาบันตุลาการ ได้แก่ ศาลยุติธรรม (มี ๓ องค์กร คือ ศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และที่ประชุมคณะผู้พิพากษาในศาลฎีกา) ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มที่ ๓ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และอัยการสูงสุด

กลุ่มที่ ๔ หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ป.ป.ง.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) และกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI)

กลุ่มที่ ๕ องค์กรเครือข่ายภาคประชาชนและประชาชนที่เข้าชื่อไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน

๓.๓ สำรวจกฎหมายและเครื่องมือทางนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ซึ่งมีเปรียบเทียบกับหลายประเทศที่มีผลงานแก้ปัญหาคอร์รัปชันได้ดี นับว่าเรามีกฎหมายและเครื่องมือทางนโยบายอยู่ค่อนข้างมากแล้ว โดยจัดแบ่งออกเป็นได้ ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

กลุ่มที่ ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จำนวน ๖ ฉบับ

กลุ่มที่ ๓ พระราชบัญญัติทั่วไปและพระราชกฤษฎีกา จำนวน ๖ ฉบับ

กลุ่มที่ ๔ ประมวลกฎหมายอาญา ตั้งแต่มาตรา ๑๔๗-๑๖๖

๓.๔ แผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฉบับปัจจุบัน

จากการศึกษาบทเรียนการต่อสู้กับปัญหาทุจริตของรัฐบาลประเทศต่างๆ ซึ่ง ป.ป.ช.ได้พบว่า การทุจริตไม่สามารถถูกกวาดล้างหรือทำลายให้สิ้นซากตลอดไปได้ สิ่งที่รัฐบาลและสังคมต่างๆ สามารถทำได้ก็คือ *"การควบคุมการทุจริตให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม"* จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำมาใช้ควบคุมป้องกันและปราบปรามการทุจริตเชิงนโยบาย ๔ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ ๑ ปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ ๒ รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์ ๓ เสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่หน่วยงานต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์ ๔ สร้างบุคลากรมืออาชีพป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๓.๕ มาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

จากรายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องมาตรการป้องกันการทุจริตแนวใหม่ ศึกษากรณีการทุจริตเชิงนโยบายและผลประโยชน์ทับซ้อน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ประมวลสรุปมาตรการป้องกันที่ใช้กันในปัจจุบัน ประกอบด้วย ๖ มาตรการได้แก่

มาตรการที่ ๑ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

มาตรการที่ ๒ ตรวจสอบการทำงานของรัฐและตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ที่มีตำแหน่งภาครัฐและการเมือง

มาตรการที่ ๓ จัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานปราบปรามการทุจริตให้มีสถานะเป็นองค์กรอิสระ

มาตรการที่ ๔ การออกนโยบายปลูกฝังจิตสำนึกให้คนในสังคม

มาตรการที่ ๕ นำเอาหลักการบริหารองค์กรแบบธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้

มาตรการที่ ๖ จัดการยึดอายัดทรัพย์หรือการริบทรัพย์สินจากกฎหมาย ป.ป.ง.

๓.๖ ปัญหาความท้าทายและโอกาสที่รออยู่เบื้องหน้า

ปริมาณคดีทุจริตที่คั่งค้างเป็นดินพอกหางหมู ประกอบกับความล่าช้าและประสิทธิภาพในการทำงานของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. รวมทั้งกระบวนการทำงานของศาล เริ่มลดทอนความเชื่อมมั่นศรัทธาของสังคมในอัตราเร่ง อันอาจนำไปสู่ "วิกฤตศรัทธา" ซึ่งจะบั่นทอนระบบและกระบวนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศโดยตรง

กระแสความตื่นตัวของภาคีเครือข่ายภาคประชาชนและภาคธุรกิจกำลังเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ๒-๓ ปีหลัง ส่วนสำคัญเกิดจากสังคมเริ่มรู้สึกทนไม่ได้มากขึ้นทุกทีต่อสภาพปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่นับวันยิ่งเลวร้าย รุนแรง และโกงกันอย่างเหยียดหยันท้าทาย ขณะเดียวกันก็น่าวิตกกังวลว่าองค์กรอิสระและกลไกรัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่มีระบบและกลไกมารองรับความตื่นตัวนี้อย่างเหมาะสม

ในช่วงที่ผ่านมามีผลงานวิจัยปัญหาทุจริตจำนวนมากมายซึ่งล้วนได้เสนอมาตรการและแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบาย เชิงบริหารจัดการ เชิงวิชาการ และเชิงการขับเคลื่อนปฏิบัติการ เช่น อนุรักษ์ สง่าอารีย์กูล เสนอให้ใช้***มาตรการทางภาษีอากร***ปราบคอร์รัปชันในเชิงรุก และคณะทำงานศึกษาการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและภาคเอกชนในการป้องกันการทุจริตและกองทุนป้องกันการทุจริต ภายใต้อนุกรรมการ ป.ป.ช.ด้านสังคมได้จัดทำ ***(ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันการทุจริต พ.ศ.....*** เพื่อเตรียมนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช.ต่อไปแล้ว แต่ทั้งหมดนี้ยังขาดการนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมของเครือข่ายทางสังคมอย่างเป็นระบบเพราะขาดเจ้าภาพ

๔

ปัญหาอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง และข้อเสนอเชิงหลักการ

จากการประมวลข้อมูลงานวิจัยของคณะทำงานวิชาการสมัชชาปฏิรูประดับชาติ พบว่ามีปัญหาอุปสรรคสำคัญในเชิงโครงสร้างอย่างน้อย ๗ ประการ และมีข้อเสนอเชิงหลักการการปฏิรูป ดังนี้ :

๔.๑ มาตรการทางภาษีอากรซึ่งเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นสากลมากกว่า ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการปราบปรามการทุจริตไทย

ข้อเสนอเชิงหลักการ

มาตรการระยะสั้น ป.ป.ช.ต้องตรวจสอบเปรียบเทียบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐกับ**ข้อมูลการเสียภาษีเงินได้**ของผู้นั้นว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ หากปรากฏความไม่สอดคล้องกันของผู้ใดต้องส่งให้กรมสรรพากรทำการตรวจสอบประเมินภาษีและเปิดเผยแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของผู้นั้นต่อสาธารณะย้อนหลังไปเป็นเวลา ๑๐ ปี โดยตรวจสอบจากทรัพย์สิน หนี้สิน รายรับรายจ่ายหรือสภาพการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่สอดคล้องกับเงินได้หรือทรัพย์สินที่แสดงไว้ต่อกรมสรรพากร รวมทั้งให้ทำการตรวจสอบไปถึงกรณีการใช้ตัวแทนหรือนอมินีในการถือครองทรัพย์สินและหนี้สินแทนด้วย

มาตรการระยะกลาง รัฐบาลและรัฐสภาต้องแก้ไขเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐทุกตำแหน่งต้องถูกตรวจสอบประเมินภาษีและเปิดเผยแบบแสดงรายการ

ภาษีเงินได้ต่อสาธารณะย้อนหลังไป (ไม่เกิน ๑๐ ปี) รวมทั้งให้ ป.ป.ช.และกรมสรรพากรมีอำนาจตรวจสอบไปถึงกรณีการใช้ตัวแทนหรือนอมินีในการถือครองทรัพย์สินและหนี้สินแทนได้ด้วย

ต้องกำหนด**คุณสมบัติ**ของผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกระดับและข้าราชการระดับสูงทุกตำแหน่งไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้ต้องเป็นบุคคลที่**ประกอบอาชีพสุจริตและเสียภาษีเงินได้แก่รัฐ**มาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันและมีหลักฐานแสดงการเสียภาษีที่ต่อเนื่อง (ไม่เกิน ๑๐ ปี) และต้องเป็นผู้ไม่เคยต้องคำพิพากษาจำคุกหรือรอลงอาญา โดยต้องแสดงหลักฐานก่อนการสมัครรับเลือกตั้งทุกครั้ง

มาตรการระยะยาว รัฐบาลต้องปฏิรูปกระบวนการจัดเก็บภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพด้วยการจัดทำรายละเอียดในการเสียภาษีของประชากรให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย ละเอียดและง่ายต่อการปฏิบัติ ไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สรรพากรมีดุลพินิจส่วนตัวในการจัดเก็บอีกต่อไป

ต้องปรับปรุงกระบวนการต่อรองและใช้ดุลพินิจในการประเมินการจัดเก็บภาษีอากร โดยให้อยู่ในระดับของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ขึ้นไปเท่านั้น

รัฐบาลควรจัดให้มีหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากรของกรมสรรพากรขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยทำหน้าที่ทั้งด้านแพ่งและอาญา อย่างเช่นหน่วย IRS (Department of the Treasury Internal Revenue Service Criminal Investigation) ของสหรัฐอเมริกา

๔.๒ เจตคติทางสังคมยังไม่เอื้อต่อการเอาชนะปัญหาทุจริต

ข้อเสนอเชิงหลักการ

รัฐบาลต้องประกาศ**เจตจำนงทางการเมือง**ที่แน่วแน่ในการ**เป็นต้นแบบ**การทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อตรงโปร่งใสและปลอดผลประโยชน์

ทับซ้อน เป็นแบบอย่างในการใช้**มาตรการทางบริหาร**จัดการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงที่ทุจริตหรือมีมลทินอย่างเฉียบขาดโดยไม่รอผลทางวินัยหรืออาญา รวมทั้งประกาศตน**เป็นองค์กรแกนนำ**ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเอาชนะการทุจริตคอร์รัปชัน

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และ ป.ป.ช. ควรกำหนด***นิยามการทุจริตคอร์รัปชันในมิติกว้าง*** โดยครอบคลุมถึงพฤติกรรมการทำผิดทางคุณธรรมจริยธรรมที่ขัดต่อบรรทัดฐานความคาดหวังของสังคมและการกระทำที่ทำให้ผลประโยชน์สาธารณะเสียหายซึ่งต้องมีความรับผิดชอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ทางวินัย ทางแพ่งหรือทางอาญา และรณรงค์ให้ความรู้ความเข้าใจแก่สังคมเพื่อปรับกรอบคิดให้เอื้อต่อการแก้ทุจริต

องค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนทุกแขนง ต้องใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มความสามารถใน***การเปิดโปงคดีทุจริตและรณรงค์ปรับเจตคติคนไทย***ทุกหมู่เหล่า ทุกเพศวัย ทุกชุมชนท้องถิ่น ทุกวงการ ให้เกิดความเข้าใจและตระหนักในวิกฤตคอร์รัปชัน ไม่ยอมรับ ไม่ยอมจำนน รังเกียจและต่อต้านพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน และผู้ทุจริต ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

สภามหาวิทยาลัยและคณะกรรมการสถานศึกษาทุกระดับ ทุกสถาบัน และกระทรวงศึกษาธิการ ต้องทำหน้าที่กำกับดูแลโรงเรียนและสถาบันการศึกษาให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและมีการอบรมบ่มสอนยุวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาในความรับผิดชอบให้มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา

๔.๓ สังคมตื่นตัวมีส่วนร่วม แต่ยังขาดการสนับสนุนทางงบประมาณอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอเชิงหลักการ

ป.ป.ช.ควรสนับสนุนการจัดตั้งกลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคมด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รวมพลังแผ่นดินฯป้องกันและปราบปรามทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม

รัฐบาลและ ป.ป.ช.ควรร่วมกันผลักดันการออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนพลังทางสังคมในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาทุจริตของชาติอย่างเต็มศักยภาพ

๔.๔ การเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานรัฐยังไม่เอื้อต่อการเข้าถึงและตรวจสอบได้ของสาธารณะ

ข้อเสนอเชิงหลักการ

รัฐบาลต้องกำหนดให้กระทรวง ทบวง กรมและสำนักงานเทียบเท่าทุกหน่วยงานที่มีการจัดซื้อจัดจ้างในวงเงินตั้งแต่ ๒.๐ ล้านบาทขึ้นไป ต้อง***เปิดเผยข้อมูลสัญญา***ในเว็บไซต์ขององค์กรซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมีสาระสำคัญที่จะต้องเปิดเผยอย่างน้อยดังต่อไปนี้ : (ก) ข้อมูลการประกาศเชิญชวน (ข) กระบวนการพิจารณาตัดสินการประมูล (ค) คู่สัญญาจัดซื้อจัดจ้าง (ง) คู่สัญญาที่ได้รับสิทธิ์สัมปทาน (จ) บุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ (ฉ) ราคากลางและที่มาของการกำหนดราคากลาง (ช) อื่นๆ

รัฐบาลควรนำ***มาตรฐานบรรษัทภิบาล*** (Corporate Governance : CG) ที่ใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินองค์กรรัฐวิสาหกิจเพื่อการพัฒนาหน่วยงานอย่างจริงจัง สร้างระบบการบริหารจัดการอย่างมีภาระความรับผิดชอบ สร้างความเชื่อมั่นของสาธารณชนต่อคณะกรรมการและผู้บริหารระดับต่างๆ ของรัฐวิสาหกิจ

๔.๕ คดีทุจริตที่สะสมคั่งค้างอยู่เป็นจำนวนมาก หากจัดการไม่ได้จะกระทบต่อความศรัทธา

ข้อเสนอเชิงหลักการ

คณะกรรมการ ป.ป.ช.และสำนักงาน ป.ป.ช.ต้องปฏิรูปกระบวนการทำงานทั้งระบบอย่างจริงจังเพื่อให้สามารถแสดงบทบาทขององค์กรนโยบายสูงสุดของชาติในการต่อสู้เอาชนะปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

กำหนดแผนปฏิบัติการใน***การจัดการคดีที่คั่งค้าง***อย่างจริงจังและดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงทั้งหมดหรืออยู่ในระดับที่ควบคุมได้ภายในระยะเวลา ๕ ปี ทั้งนี้อาจต้องจำแนกคดีแต่ละประเภทให้เหมาะสม โดยคดีทั่วไปสามารถใช้ทีมเจ้าหน้าที่ดำเนินการไต่สวนอย่างรวดเร็วแม่นยำ ส่วนคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องใช้คณะอนุกรรมการที่มีผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ดำเนิน**กระบวนการไต่สวนโดยเปิดเผยแบบศาลชั้นต้น**เพื่อสร้างความเชื่อมั่นโปร่งใสทั้งต่อศาลอาญาคดีนักการเมืองและต่อสาธารณชนไปพร้อมกัน

เสริมสร้าง***วัฒนธรรมองค์กร***ป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันของประเทศ ให้มีภาพลักษณ์ของความเข้มแข็ง เฉียบขาดและมีกลยุทธ์ คณะกรรมการ ป.ป.ช.ต้องมุ่งมั่นนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างศรัทธาจากสาธารณะ กระจายอำนาจและความเข้มแข็งสู่พนักงานทั้งระดับบริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นมาจากฐานราก ปรับปรุงระเบียบภายในไม่ให้มีความเป็นราชการจนเกินไปเพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติวิชาชีพได้อย่างเป็นอิสระของเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ไม่ให้ถูกกดดันจากอิทธิพลการเมืองและนายทุน มีความภาคภูมิใจในภาระหน้าที่และศักดิ์ศรีขององค์กร รู้รับผิดชอบต่อการใช้อำนาจหน้าที่อย่างถูกต้องเป็นธรรม

เพิ่มความเข้มแข็งให้กับงานปราบปรามโดยปรับบทบาทของ ป.ป.ช.จังหวัดให้เป็น***หน่วยสอบสวนพิเศษ***ประจำ***พื้นที่***ในรูปแบบกลุ่มจังหวัดหรือเขต และตั้งหน่วยงานพิเศษในเชิง***ประเด็น***เป็นรายกระทรวงหรือกลุ่มกระทรวงเพื่อให้มีศักยภาพเท่าทันกับพลวัตรของสังคมและกระแสเทคโนโลยี

ปรับปรุง***กระบวนการสรรหา*** และแต่งตั้งเลขาธิการ ป.ป.ช.ให้มีความ***เปิดกว้าง*** เพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรได้นักกลยุทธ์และนักบริหารมืออาชีพที่มีความสามารถเข้ามาขับเคลื่อนร่วมกับข้าราชการนักวิชาชีพในองค์กรได้มากขึ้น

ในระยะ ๓-๕ ปี ให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และ/หรือ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อกำหนดให้มีกรรมการ ป.ป.ช.ด้านวิชาการ และด้านประชาสังคมเข้ามาเสริมศักยภาพในองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

๔.๖ ผู้ชี้เบาะแสและผู้เป็นพยานในคดีทุจริตยังไม่มีหลักประกันและขาดระบบสนับสนุน

ข้อเสนอเชิงหลักการ

ป.ป.ช.ต้องออกมาตรการรูปธรรมใน***ส่งเสริมกลุ่มและเครือข่าย***อาสาสมัครภาคประชาชนที่ทำหน้าที่เฝ้าระวังและส่งสัญญาณแจ้งเตือนเหตุทุจริต (Whistle Blower) และให้การสนับสนุนอย่างเหมาะสม จนบังเกิดเป็นความเชื่อมั่นในการปฏิบัติการเพื่อสาธารณะ

ป.ป.ช.ต้องออกมาตรการรูปธรรมใน***การคุ้มครองดูแล***ความปลอดภัยและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายยังชีพขั้นพื้นฐานสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ ผู้แจ้งเบาะแส หรือพยานในคดีทุจริตทุกคดีอย่างเหมาะสม ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการพิจารณาคดี

ป.ป.ช.ต้องพัฒนาระบบงานด้านสินบนนำจับอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นมาตรการเสริม

๔.๗ ระบบเลือกตั้งและคัดสรรผู้เข้ามาใช้อำนาจรัฐยังหละหลวม ไม่สามารถกลั่นกรองคนดีเข้าสู่อำนาจได้

ข้อเสนอเชิงหลักการ

ก.ก.ต.ต้องปรับปรุงกระบวนการทำงานและการจัดการเลือกตั้งทั้งระบบอย่างจริงจังเพื่อกลั่นกรองบุคคลที่เข้ามาใช้อำนาจรัฐ ป้องกันทุจริตตั้งแต่ระดับต้นน้ำ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ : (ก) การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง สส., สว. และผู้บริหารท้องถิ่นต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ก.ก.ต. ทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง (ข) แก้ไขปรับปรุงรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๒ ว่าด้วยคุณสมบัติต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งในกรณีต้องคำพิพากษาจำคุกรวมไปถึงกรณีศาลให้รอลงอาญาด้วย (ค) การยกเลิกการนับคะแนนที่หน่วยเลือกตั้งเพราะเป็นวิธีที่เอื้อต่อการทุจริต ให้นำระบบการนำคะแนนรวมที่อำเภอมาใช้แทน (ง)

การนำมาตรการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้งเพื่อป้องกันบัตรผี (จ) การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบและประมวลข้อมูลการใช้เงินหาเสียงเลือกตั้งอย่างจริงจัง

สำนักงาน กพ. ต้องใช้ระบบคุณธรรมความสามารถ ในการคัดสรรแต่งตั้งหรือโยกย้าย ข้าราชการตำแหน่งบริหารระดับสูงทุกตำแหน่งได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง อธิบดี และหัวหน้าส่วนราชการเทียบเท่าอธิบดี โดยมีการเปิดเผยเหตุผลให้สาธารณะชนได้ทราบและตรวจสอบได้

๕

ข้อเสนอการปฏิรูป ๕ ประการ จากสมัชชาปฏิรูประดับชาติ

คณะทำงานวิชาการเฉพาะประเด็นแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันมีข้อเสนอการเพิ่มพลังพลเมืองปฏิรูประบบการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อหยุดวิกฤติคอร์รัปชันและเพิ่มภาพลักษณ์ความโปร่งใส ประกอบด้วย ๕ มาตรการสำคัญ ดังนี้

มาตรการที่ ๑ ให้ใช้พลังทางสังคมเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑) ขอให้ ป.ป.ช.จัดตั้งกลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม ในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์รวมพลังแผ่นดินป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๒) ขอให้รัฐบาล ร่วมกับ ป.ป.ช.ตลอดจนองค์กรอิสระและองค์กรอื่นๆ ตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กร ประกาศวาระแห่งชาติว่าด้วยการผนึกพลังพลเมืองเพื่อแก้ปัญหาการทุจริต พร้อมทั้งจัดให้มีกลไก แผนงานและงบประมาณสนับสนุนการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ขอให้สภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า สภาองค์กรชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ศูนย์คุณธรรม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ให้การสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรภาคีให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในเชิงนโยบาย วิชาการและงบประมาณ

๔) ขอให้รัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี สนับสนุนการออกกฎหมายจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเพื่อเป็นกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนสื่อมวลชนและเครือข่ายองค์กรภาคีต่อต้านทุจริตในระยะยาว

๕) ขอให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินและ ป.ป.ช.ร่วมกันจัดทำและขยายนิยามการทุจริตคอร์รัปชันในมิติกว้างและนำไปใช้ในการเผยแพร่ให้ความรู้ประชาชนและการดำเนินงานภาคสนามอย่างเป็นรูปธรรม

๖) ขอให้สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยและองค์กรวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนทุกแขนง ส่งเสริมสนับสนุนสื่อมวลชนในเครือข่าย รณรงค์ปรับเจตคติคนไทย ให้เกิดความตระหนักต่อปัญหา

๗) ขอให้สภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการสถานศึกษาทุกระดับและกระทรวงศึกษาธิการประกาศเจตนารมณ์และเป้าหมายในการทำให้สถาบันการศึกษาเป็นองค์กรปลอดการทุจริตและกำกับดูแลโรงเรียนและสถาบันการศึกษาให้จัดหลักสูตรอบรมบ่มสอนยุวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษาให้มีเจตคติที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา

มาตรการที่ ๒ ให้ใช้มาตรการทางภาษีอากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง

๑) ขอให้ ป.ป.ช.และกรมสรรพากรทำการตรวจสอบ ประเมินภาษีย้อนหลังและเปิดเผยแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงเหล่านั้นต่อสาธารณะ

๒) ขอให้รัฐบาลและรัฐสภาแก้ไขเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งระดับสูงเป็นบุคคลที่ต้องถูกตรวจสอบการประกอบอาชีพสุจริตและเสียภาษีเงินได้

๓) ขอให้รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังปฏิรูปกระบวนการจัดเก็บภาษีอากร ไม่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่สรรพากรมีดุลพินิจส่วนตัวโดยมิชอบในการจัดเก็บอีกต่อไป

๔) ขอให้รัฐบาล โดยกระทรวงการคลัง จัดให้มีหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากรของกรมสรรพากรขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยทำหน้าที่ทั้งด้านแพ่งและอาญา

มาตรการที่ ๓ ให้ปฏิรูประบบงานปราบปรามการทุจริตของชาติอย่างเร่งด่วน

๑) ขอให้คณะกรรมการและสำนักงาน ป.ป.ช.ปฏิรูปกระบวนการทำงานทั้งระบบอย่างจริงจัง โดยครอบคลุมประเด็นสำคัญดังนี้ (ก) การมีแผนปฏิบัติการในการจัดการคดีที่คั่งค้าง (ข) การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร (ค) ความพิถีพิถันต่อกระบวนการจัดตั้งและพัฒนาศักยภาพ ป.ป.จ. (ง) การปรับปรุงกระบวนการสรรหาและแต่งตั้งเลขาธิการ ป.ป.ช.ให้มีความเปิดกว้าง (จ) ศึกษาวิจัยความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศาลพิเศษสำหรับคดีคอร์รัปชัน

๒) ขอให้ ป.ป.ช.ออกมาตรการในส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มและเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งเตือนเหตุทุจริต การคุ้มครองดูแลความปลอดภัยและรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับผู้แจ้งเบาะแสและพยานในคดีทุจริตทุกคดี และพัฒนาระบบงานด้านสินบนนำจับอย่างเป็นรูปธรรม

มาตรการที่ ๔ ให้เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐเพื่อสังคมสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้โดยง่าย

๑) ขอให้รัฐบาล โดยสำนักนายกรัฐมนตรี สั่งการให้กระทรวง ทบวง กรมและสำนักงานเทียบเท่า ทุกหน่วยงาน เปิดเผยข้อมูลและสัญญาการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการที่มีวงเงินตั้งแต่ ๒.๐ ล้านบาทขึ้นไปไว้ในเว็บไซต์ขององค์กรซึ่งสาธารณชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยมีสาระสำคัญที่ครอบคลุมครบถ้วน

๒) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) ปรับปรุง พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ เพื่อให้เป็นกลไกที่อิสระและสามารถปฏิบัติงานให้บริการแก่ภาคประชาชนได้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๓) ขอให้รัฐบาล โดยกระทรวงการคลังนำมาตรฐานบรรษัทภิบาลมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินองค์กรรัฐวิสาหกิจเพื่อการพัฒนาหน่วยงานอย่างจริงจัง

มาตรากรที่ ๕ ให้ปฏิรูปกระบวนการคัดสรรบุคคลผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจรัฐทุกตำแหน่ง ให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

๑) ขอให้ ก.ก.ต.ปรับปรุงประสิทธิภาพของกลไก ก.ก.ต.จังหวัดและกระบวนการจัดการเลือกตั้งให้สามารถป้องกันการทุจริตตั้งแต่ระดับต้นน้ำอย่างจริงจัง สร้างความเชื่อถือศรัทธาของสาธารณชน

๒) ขอให้สำนักงาน ก.พ.ทำการวิจัยประเมินผลการใช้หลักคุณธรรมความสามารถในการคัดสรร แต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการระดับสูงในห้วงเวลาที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การทบทวนทิศทาง นโยบายและการพัฒนามาตรการและกลไกในการคัดสรร แต่งตั้งและโยกย้ายบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง อันได้แก่ ปลัดกระทรวง อธิบดีและหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่าอธิบดีทุกตำแหน่ง และผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมทั้งเปิดเผยเหตุผลที่ได้คัดเลือก แต่งตั้งหรือถอดถอนบุคคลนั้นๆ ให้สาธารณะได้ทราบทุกครั้ง

๖

ข้อเสนอ ๖ แนวทางการปฏิรูป จากองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

คงไม่มีแนวทางการแก้ปัญหาใดจะสำเร็จ หากขาดความร่วมมือด้วยใจจากทุกภาคส่วน เพื่อจะร่วมกันฟันฝ่าพาประเทศไทยรอดพ้นจากวิกฤตคอร์รัปชัน ไม่ปล่อยให้ปัญหาเหล่านี้ฉุดรั้งให้ประเทศสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจ และสร้างความขัดแย้งในสังคมต่อไป ทั้งนี้ได้ประมวลข้อเสนออันเป็นแนวทางสู่การปฏิรูประบบการตรวจสอบแก้ปัญหาคอร์รัปชันของประเทศไทยจากองค์กรที่มีบทบาทสำคัญรวม ๖ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย

● **สร้างวัฒนธรรมการต่อต้านคอร์รัปชัน** ปรับเปลี่ยนเจตคติทางสังคมให้เอื้อต่อการเอาชนะปัญหาการทุจริต ด้วยการ

- ประกาศเป็นวาระแห่งชาติว่าด้วยการผนึกพลังพลเมืองเพื่อแก้ปัญหาการทุจริต โดยภาครัฐเป็นแกนนำ ร่วมกับองค์กรอิสระเพื่อแสดงเจตจำนงเป็นต้นแบบความซื่อสัตย์สุจริต

- รณรงค์การต่อต้านคอร์รัปชันผ่านสื่อสาธารณะอย่างมียุทธศาสตร์และต่อเนื่อง เปิดโปงการทุจริต นำเสนอข่าวแบบเจาะลึกเชิงสืบสวนสอบสวน ให้ความรู้แก่พลเมืองไทย อย่างน้อย ๕ ปี ดำเนินการโดยองค์กรวิชาชีพภาคเอกชน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ป.ช. สนับสนุนงบประมาณโดยภาครัฐ

- ผลิตหลักสูตรปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและการต่อต้านคอร์รัปชัน เพื่อใช้ในระบบการเรียนการสอนของเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ เช่น หลักสูตรโตไปไม่โกง นำไปขยายผลในสถานการศึกษาของภาครัฐ ซึ่งกรุงเทพมหานครดำเนินการนำร่องหลักสูตรนี้

● สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ

- ผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ... ภายใน ๓ ปี ผ่าน ๔ ช่องทางสำคัญ ประกอบด้วย ๑) ประชาชนร่วมมือกับรัฐบาล ๒) การทำหน้าที่ของกลุ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร์ และพรรคการเมือง ๓) ร่วมเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามสิทธิพลเมือง และ ๔) รัฐบาลเฉพาะ

- เปิดให้ภาคประชาชนเข้ามาเป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้างโครงการขนาดใหญ่ของภาครัฐ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้เต็มที่อย่างไม่มีเงื่อนไข

- ออกพระราชกฤษฎีกา “ข้อตกลงคุณธรรม” (integrity pact) ตามมาตรฐานของ Transparency International ภายใน ๓ เดือนนับจากรัฐบาลแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

- สร้างหลักประกัน และระบบสนับสนุนแก่ผู้ชี้เบาะแสและผู้เป็นพยานในคดีทุจริต ด้วยการออกมาตรการส่งเสริมกลุ่ม เครือข่าย อาสาสมัครภาคประชาชน ที่ทำหน้าที่เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ครอบคลุมถึงการคุ้มครองดูแลความปลอดภัย และรับผิดชอบค่ายังชีพ สร้างมาตรการระบบค่านำจับตอบแทน

- สนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชน ด้านวิชาการ งบประมาณ และผลักดันนโยบาย เพื่อให้มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพเพียงพอ

ในการทำงานอย่างมีส่วนร่วมในการปราบปรามการทุจริต และเชื่อมโยงเครือข่ายภาคพลเมืองต้านคอร์รัปชัน ร่วมติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเอกชน เช่น การจัดเวทีสาธารณะหลากหลายรูปแบบ เพื่อจุดประกายความคิด สร้างความตื่นตัวแก่สังคม นำไปสู่การสรุปสังเคราะห์บทเรียนร่วม ยกระดับการทำงานในขั้นต่อไป

- ขยายนิยามการทุจริตคอร์รัปชัน โดยองค์กรที่เกี่ยวข้อง และทำการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อรับทราบ ทำความเข้าใจ และร่วมตรวจสอบ

- ยืนยัน ร่าง พ.ร.บ. องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.. ที่ผ่านกรรมาธิการร่วม

แนวทางที่ ๒ สร้างคุณภาพและคุณธรรมของนักการเมือง

- ตรวจสอบการเสียภาษีรายได้ย้อนหลัง เพื่อเป็นมาตรการในการตรวจสอบที่มา ทรัพย์สินของนักการเมือง และบุคคลใกล้ชิด ประเมินความสมเหตุสมผล และความสอดคล้องของการเสียภาษีเงินได้ ย้อนหลังไม่เกิน ๑๐ ปี ทั้งนี้ให้แสดงหลักฐานต่อสาธารณะ

- กำหนดคุณสมบัติผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต้องประกอบอาชีพสุจริต ไม่เคยต้องคำพิพากษาจำคุกหรือรอลงอาญา

- เพิ่มศักยภาพระบบการเลือกตั้ง โดยนำมาตราการพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ใช้สิทธิ์ ใช้ระบบนับคะแนนที่อำเภอ ตรวจสอบงบประมาณใช้การหาเสียงด้วยระบบสารสนเทศ หากพบการทุจริตการเลือกตั้งควรมีบทลงโทษจำคุกทั้งผู้สมัคร และผู้สนับสนุนเงินทุน

- ใช้มาตรการทางสังคม ด้วยการคว่ำบาตรผู้ที่ถูกตัดสินทุจริต โดยเปิดเผยคำตัดสิน ประวัติส่วนตัวต่อสาธารณะ

แนวทางที่ ๓ ฟื้นฟูระบบราชการ

- ผลักดันมาตรการเรื่องความโปร่งใสที่สอดคล้องกับมาตรฐาน Global Anti-Corruption Programme ของ UNODC

- ให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาต่อต้านคอร์รัปชันของ OECD (OECD Anti-Bribery Convention)

- ศึกษาความเสี่ยงในการเกิดคอร์รัปชัน และแนวทางการป้องกัน ในโครงการจัดซื้อจัดจ้าง การลงทุนขนาดใหญ่ การจัดสรรสิทธิและสัมปทานของรัฐ โดยบุคคลที่สามที่ ป.ป.ช. รับรอง โดยค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวมาจากวงเงินโครงการนั้นๆ ทั้งนี้การศึกษาดังกล่าวจะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการที่มีภาคประชาชนเป็นกรรมการอยู่ด้วย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

- เปิดเผยข้อมูลในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของราชการ และวิสาหกิจ ที่มีวงเงินตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไป โดยมีสาระสำคัญ คือ ข้อมูลการประกาศเชิญชวน กระบวนการพิจารณาตัดสินการประมูล คู่สัญญาต่อสาธารณะเผยแพร่กว้างขวางผ่านทางอินเตอร์เน็ตให้สาธารณชนเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย

- ยกระดับระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างเป็นกฎหมาย เช่น การกำหนดราคากลางที่สะท้อนถึงต้นทุนที่เป็นธรรม และมีการเปิดเผยให้สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการเพิ่มหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อจัดจ้าง ที่ปรึกษาและจัดซื้อบริการการจัดจ้างงานอีเว้นท์ เนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างประเภทนี้มักถูกให้เหตุผลด้านความต้องการของคุณลักษณะที่เป็นการเฉพาะ ไม่สามารถเปรียบเทียบในเชิงราคาได้ จึงไม่มีหลักเกณฑ์ชัดเจน รวมถึงการโฆษณาของหน่วยงานรัฐที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

- ปรับปรุง พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการนำข้อมูลเพื่อเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบแก่เครือข่าย องค์กร และประชาชน

- เร่งรัด พ.ร.บ.อำนวยความสะดวกประชาชนในการยื่นขอใบอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ พ.ศ....เพื่อแก้ไขปัญหาการเรียกรับสินบนจากประชาชนและนักธุรกิจในการออกใบอนุญาตต่างๆ ของหน่วยงานราชการ

- ยกเลิกระบบการผูกขาดโดยรัฐบาล และเสนอให้มี พ.ร.บ. ต่อต้านการผูกขาด (Anti-Monopoly Laws)

- ออกกฎหมายควบคุมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ โดยให้ชี้แจงเหตุผลและเปิดเผยรายละเอียดค่าใช้จ่าย

- ให้ ครม. สนับสนุนมาตรการของ ป.ป.ช. ในการให้แรงจูงใจแก่ผู้ให้เบาะแส โดยเฉพาะข้าราชการ (ตามมาตรา ๑๐๓/๔ ของกฎหมาย ป.ป.ช.)

- รณรงค์ในวงการราชการ จัดตั้งกลุ่มราชการต่อต้านคอร์รัปชันโดยมุ่งเน้นไปยังกลุ่มข้าราชการรุ่นใหม่ รุ่นเยาว์ ด้วยวิธีการทันสมัยและผูกโยงเข้ากับระบบแรงจูงใจประสานกับสำนักงาน ก.พ. และกระทรวงการคลัง

- ปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ให้เรียบง่ายในการบริการประชาชน และต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ ลดโอกาสในการใช้อำนาจเพื่อการคอร์รัปชัน และง่ายแก่การตรวจสอบ ทั้งนี้ควรมีการวิจัยก่อนดำเนินการปรับปรุง

- เพิ่มการตรวจสอบงบกลาง งบเงินอุดหนุน และเงินกองสลาก

- ตรวจสอบ เปิดเผยข้อมูลทรัพย์สิน และการเสียภาษีของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของรัฐทุกตำแหน่ง ต่อสาธารณะย้อนหลังไม่เกิน ๑๐ ปี

- กำหนดการคัดเลือกพิเศษสำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานการเงินต้องได้รับต้องแจงรายการทรัพย์สินของตนเองและครอบครัวพร้อมหลักฐานทุกปี เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบ ป้องกันการร่ำรวยผิดปกติ

- ลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐและบังคับใช้กฎหมายแทน เพื่อใช้ป้องกัน ตรวจสอบ การคอร์รัปชัน โดยเฉพาะการประเมินการจัดเก็บภาษีอากร

- จัดให้มีการทดสอบด้านความซื่อตรงของข้าราชการและสำรวจความเชื่อถือไว้วางใจทางสังคมของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานภาครัฐ เพื่อกระตุ้นความสนใจ สู่การพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของหน่วยงานรัฐ

- ประเมินผลการใช้หลักคุณธรรมความสามารถในการคัดสรร แต่งตั้ง และโยกย้ายข้าราชการระดับสูง เพื่อทบทวนนโยบาย กำหนดทิศทาง มาตรการ กลไกที่เหมาะสม และเปิดเผยผลการศึกษาต่อสาธารณชน

- ลดอำนาจรัฐส่วนกลาง เร่งกระจายอำนาจ ปฏิรูประบบราชการ โดยกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติในทุก ๆ รัฐบาล ดำเนินการเช่นเรื่อง การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด การยกเลิกการปกครองส่วนภูมิภาค กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้อยู่ในความดูแลของรัฐท้องถิ่นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ เจ้าหน้าที่ตำรวจให้สังกัดท้องถิ่นและอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้การปฏิรูประบบราชการ ส่งผลให้ข้าราชการปฏิบัติงานเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นการป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง ลดทอนระบบอุปถัมภ์ สร้างแรงจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่น ติดตามดูแล กำกับตรวจสอบ เพราะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

แนวทางที่ ๔ สร้างความโปร่งใสของภาคธุรกิจ และรัฐวิสาหกิจ

- กำหนดให้รัฐวิสาหกิจต้องเปิดเผยข้อมูลไม่น้อยกว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

- ประเมินองค์กรรัฐวิสาหกิจด้วยมาตรฐานบรรษัทภิบาล เพื่อการพัฒนาองค์กรอย่างจริงจัง มีระบบการบริหารจัดการที่มีความรับผิดชอบ สร้างความเชื่อมั่นในคณะกรรมการและผู้บริหารต่อสาธารณชน

- แปรรูปรัฐวิสาหกิจที่สมบูรณ์ ลดการบทบาทและอิทธิพลของข้าราชการและภาคการเมืองที่แทรกแซงการบริหาร

- ออก พ.ร.บ. ป้องกันและมีบทลงโทษผู้ฮั้วการประมูล เช่น การห้ามเข้าร่วมประมูล

- แสดงจุดยืนต่อต้านคอร์รับชัน ขององค์กรธุรกิจระดับชาติอย่างจริงจัง สร้างแนวคิดธุรกิจเชิงคุณธรรม ยึดหลักการรับผิดชอบต่อสังคม ณรงค์ให้นักธุรกิจตระหนักถึงผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่าผลประโยชน์ระยะสั้น ยกระดับความร่วมมือในกลุ่มนักธุรกิจ และใช้เป็นอำนาจในการต่อรองกับภาครัฐเพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน

- กำหนดเกณฑ์รับประกันผลงานของเอกชนที่ทำธุรกิจกับภาครัฐ โดยระยะเวลาการรับประกันผลผลิตที่สร้างขึ้นตามสิ่งก่อสร้างนั้น ๆ การรับประกันลักษณะนี้จะช่วยลดการคอร์รัปชันในระยะยาว เมื่อผู้รับเหมาต้องรับผิดชอบความเสียหายจากสิ่งที่ก่อสร้าง จะช่วยให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการประเมินผลการทำงานของเอกชนเพื่อจัดลำดับธุรกิจที่รับผิดชอบผลงาน ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาการให้สัมปทานหรือดำเนินโครงการของรัฐในครั้งต่อ

แนวทางที่ ๕ พัฒนาศักยภาพและคุณภาพของกลไกตรวจสอบ

- สนับสนุนงบประมาณ และบุคลากร อย่างเร่งด่วนเพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระ สร้างความแข็งแกร่งของหน่วยงานต่อต้านคอร์รัปชัน แก่องค์กรที่ทำหน้าที่ต่อต้านคอร์รัปชัน เช่น ป.ป.ช. และ สตง. โดยมีการกำหนดงบประมาณอย่างน้อยร้อยละ ๐.๓ ของงบประมาณแผ่นดิน

- ส่งเสริมสมรรถภาพขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยปรับปรุงกระบวนการสรรหาบุคลากรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีมาตรการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทุกระดับในองค์กร

- เพิ่มอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการทุจริต เช่น การขยายขอบข่ายการทำงานของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (ส.ต.ง) ให้ครอบคลุมการประมูลโครงการและการจัดซื้อจัดจ้าง

- สร้างภาพลักษณ์ และวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง เด็ดขาด เพิ่มความเชื่อมั่นต่อสาธารณะ ส่งผลทำให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เกิดความภูมิใจในภาระงาน และคงศักดิ์ศรีความขององค์กรตรวจสอบที่เที่ยงธรรม

- ปรับปรุงกฎระเบียบขององค์กรอิสระให้เอื้อต่อการดำเนินการที่รวดเร็ว

- เผยแพร่ผลการพิจารณา เปิดโปงกลโกง และวิธีการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจเส้นทาง วิธีการ นำไปสู่การเฝ้าระวังสังเกต อย่างรู้เท่าทัน

แนวทางที่ ๖ สร้างประสิทธิภาพของฝ่ายตุลาการ

- บังคับใช้กฎหมาย และแก้ไขหรือออกกฎหมายเพิ่มเติม ให้เป็นไปตามหลักการของอนุสัญญา UNCAC ๒๐๐๓ ทั้งหมด เช่น อายุความ การติดตามคืนและริบทรัพย์สินและการติดตามตัวผู้ร้ายข้ามแดน

- แก้กฎหมาย เพื่อกำหนดให้คดีคอร์รัปชันเป็นคดีอาชกรรมร้ายแรง ที่เป็นภัยคุกคามต่อความ มั่นคงของชาติ เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งต้องมีโทษรุนแรงและไม่มีการรอลงอาญา รวมทั้งการเพิ่มการชดใช้ตามมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รัฐ และผู้ที่ได้รับความเสียหาย รวมถึงค่าเสียหายในการเสียโอกาสด้วย ซึ่งมูลค่าการชดใช้มีอัตราที่สูงกว่ามูลค่าที่คอร์รัปชัน

- แก้ไขกฎหมายหมิ่นประมาท โดยเพิ่มภาระในการพิสูจน์ของผู้ฟ้องคดี ในคดีที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะรวมทั้งคดีที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน

- ห้ามบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการรัฐวิสาหกิจ โดยออกเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อลดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

- กำหนดให้คดีคอร์รัปชัน เป็นคดีที่ประชาชนเป็นผู้เสียหายและสามารถเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีได้

- เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการคดีทุจริต ด้วยการจัดการคดีสะสมดำเนินการระบบการไต่สวนโดยเปิดเผยแบบศาลชั้นต้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา

๓๗

ข้อเสนอการขับเคลื่อนภาคประชาชน

เพื่อร่วมแสดงบทบาทการแก้ปัญหาทุจริตของชาติ ในขอบเขตที่ภาคประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมืองเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ มีข้อเสนอการขับเคลื่อนภาคประชาชน ๕ ประการ และข้อเสนอการจัดการปัญหาทุจริตในระยะเปลี่ยนผ่าน ๑ ประการ ดังนี้

๑. จะผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- เครือข่ายภาคประชาชนจะร่วมกันผลักดัน (ร่าง) กฎหมายฉบับนี้ให้สำเร็จภายในระยะเวลาไม่เกิน ๓ ปี เพื่อให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนกิจกรรมความเคลื่อนไหวต่อต้านการทุจริตของภาคประชาชนอย่างเป็นระบบ มั่นคง และต่อเนื่อง

- จะใช้ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันทุจริต ฉบับของอนุกรรมการ ป.ป.ช. และ (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ฉบับของเครือข่ายสมัชชาปฏิรูป เป็นเครื่องมือในการเสนอกฎหมายเข้าสู่กระบวนการทางนิติบัญญัติในทุกโอกาส

- ช่องทางการผลักดัน (ร่าง) กฎหมายดังกล่าว มี ๔ ช่องทาง ได้แก่ (๑) ป.ป.ช.ร่วมกับรัฐบาลเป็นผู้เสนอกฎหมาย (๒) กลุ่ม สส. หรือพรรคการเมืองเป็นผู้เสนอกฎหมาย (๓) พลเมือง ๑๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วยตนเอง (๔) รัฐบาลเฉพาะกาลที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์พิเศษเป็นผู้เสนอกฎหมายนี้

- มี Roadmap กำหนดแผนการผลักดันกฎหมายคร่าว ๆ ดังนี้

(๑) รวบรวมรายชื่อพลเมือง - ภายในปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ อย่างน้อย ๒๐,๐๐๐ รายชื่อ

(๒) เสนอ (ร่าง) กฎหมาย - ภายในปี ๒๕๕๗ ต่อประธานรัฐสภา

(๓) รัฐสภา/สภานิติบัญญัติแห่งชาติ - ภายในปี ๒๕๕๘ ผ่านกฎหมาย

(๔) จัดตั้งกองทุน และเริ่มดำเนินการ - ภายในปี ๒๕๕๙

(๖) เริ่มเห็นผลงานความสำเร็จ - ภายในปี ๒๕๖๐

๒. จะขยายและเชื่อมโยงเครือข่ายปฏิบัติการภาคพลเมือง

- เป้าหมาย คือการขยายและเชื่อมโยงเครือข่ายปฏิบัติการภาคพลเมืองทุกภาคีให้ผนึกกำลังกันทำงานต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันครอบคลุม ๗๗ จังหวัด และ ๒๐ กระทรวง ภายในระยะเวลา ๓ ปี

- จะเชื่อมโยงเครือข่าย องค์กรต่อต้านคอร์รัปชันของภาคธุรกิจ (ACT), เครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน (คปต.), เครือข่ายมวลมหาประชาชน (กปปส.), ภาคีเครือข่ายป้องกันทุจริตแห่งชาติ (ภปช.) และเครือข่าย ป.ป.จ. ภาคพลเมือง, ฯลฯ เพื่อให้เกิดเอกภาพในด้านทิศทาง เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และจังหวะก้าวอย่างจริงจัง

- จะผลักดันให้ ป.ป.ช.จัดตั้งกลไกคณะกรรมการร่วมภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม ในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานอย่างเพียงพอสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินฯ ตามแผนแม่บทแห่งชาติ

- จะพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับบุคคล กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายที่เคลื่อนไหวต่อต้านทุจริตทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ติดต่อและประสานการทำงาน

- เรียกร้องให้องค์กรกึ่งรัฐ เข้ามาสนับสนุนการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนทั้งในด้านนโยบาย วิชาการและงบประมาณอุดหนุน ได้แก่ สภาพัฒนาการเมือง (สพม.), สถาบันพระปกเกล้า, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, สภาองค์กรชุมชน, ศูนย์คุณธรรม, กองทุน สสส. และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

๓. จะเฝ้าระวังและตรวจสอบโครงการเม็กกะโปรเจ็คอย่างใกล้ชิด

- ภาคประชาชนจะจัดตั้งหน่วย (Policy Watch) เพื่อเฝ้าระวังและตรวจสอบโครงการขนาดใหญ่และนโยบายประชานิยมที่ใช้หาเสียงแบบน้ำเน่าของพรรคการเมืองต่าง ๆ อย่างจริงจัง

- ลักษณะโครงการเหล่านี้ได้แก่ โครงการรับจำนำข้าว, โครงการบริหารจัดการน้ำ ๓.๕ แสนล้านบาท, โครงการโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม ๒.๒ ล้านล้านบาท, โครงการบ้านเอื้ออาทรคืนชีพ, โครงการแท็บเล็ตนักเรียน, ฯลฯ

๔. จะณรงค์ค่ำบาตรทางสังคมอย่างจริงจัง

เครือข่ายภาคประชาชนจะริเริ่ม บุกเบิก และพัฒนารูปแบบการรณรงค์ค่ำบาตรทางสังคมต่อคนโกง ทั้งกลุ่มนักการเมือง นักธุรกิจและข้าราชการอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีอย่างน้อย ๓ กลุ่มเป้าหมายตัวบุคคล และ ๓ แนวทางดำเนินการ ได้แก่

(๑) บุคคลที่ศาลตัดสินชี้ขาดแล้วว่าโกง

- หมายถึง คนโกงที่ถูกดำเนินคดีและศาลได้พิพากษาแล้วว่ากระทำผิดจริง ไม่ว่าจะเป็นศาลแพ่ง ศาลอาญา ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลอาญาสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งอาจเป็นการตัดสินในระดับใดระดับหนึ่งก็ได้ เช่น ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา

- กลุ่มนี้ควรทำการเผยแพร่คำตัดสินของศาลให้กระหึ่มในโซเชียลเน็ทเวิร์ค เพื่อเปิดเผยโฉมหน้า รูปถ่าย ถิ่นที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนาพื้นเพ องค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงาน ประวัติส่วนตัว และธุรกิจครอบครัว หรือวงศ์ตระกูล พร้อมทั้งออกบทวิเคราะห์วิจารณ์เพื่อให้เป็นบทเรียนรู้และกรณีศึกษาแก่สังคม แก่เพื่อนร่วมงาน และวงศาคณาญาติ ให้ช่วยกันป้องกันมิให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นอีก

(๒) บุคคลที่ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลแล้วว่าเข้าข่ายโกง

- หมายถึง ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำทุจริต และได้ผ่านกระบวนการพิจารณาสอบสวนหรือไต่สวนจนกระทั่ง ป.ป.ช.ได้วินิจฉัยเบื้องต้นแล้วว่ามีมูลหรือเข้าข่ายว่าโกงจริง ซึ่งต่อไปจะได้นำเข้าสู่กระบวนการตัดสินของศาลโดยผ่านอัยการตามลำดับ

- กลุ่มนี้ควรเผยแพร่คำวินิจฉัยเบื้องต้นของ ป.ป.ช. ในโซเชียลเน็ทเวิร์คเพื่อเปิดเผยโฉมหน้า ออกบทวิเคราะห์ในเชิงชี้ประเด็นให้การศึกษาแก่สังคมและกดดันเรียกร้องให้อัยการดำเนินการต่อโดยเร็ว

(๓) บุคคลที่สื่อมวลชนเปิดโปงตีแผ่พฤติกรรมอื้อฉาว

- หมายถึงผู้ที่มีพฤติกรรมส่อไปในทางทุจริตคอร์รัปชันโดยใช้อำนาจหน้าที่จนสื่อมวลชนล่วงรู้ และทำการขุดคุ้ยตีแผ่สู่สาธารณะเป็นระยะจนสังคมเกิดความสนใจเป็นที่อื้อฉาว

- กลุ่มนี้ควรทำการประมวลข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้าใจ และให้ข้อมูลพื้นฐานแก่สังคม สร้างกระแสความตื่นตัวและการจดจำบุคคลและเรื่องราวเบื้องต้น พร้อมกับติดตามความคืบหน้าของคดี วิพากษ์พิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะชี้นำเป็นระยะ

๕. จะกดดันเรียกร้องให้หน่วยงานทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคประชาชนจะแสดงบทบาทกดดันเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาทุจริตชาติได้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่

- ป.ป.ช. ต้องดำเนินการปฏิรูปกระบวนการจัดการกับคดีที่คั่งค้างแบบพอกหางหมูอย่างจริงจัง

- กรรมสรรพากร ต้องร่วมมือกับ ป.ป.ช. ในการตรวจสอบบัญชีทรัพย์สิน-หนี้สินในเชิงคุณภาพ และต้องใช้มาตรการภาษีย้อนหลัง กับนักการเมืองและข้าราชการระดับสูงอย่างจริงจัง

- รัฐบาล ต้องทบทวนและประเมินผลการทำงานของ ป.ป.ท. อย่างจริงจังว่ามีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าและสมตามเจตนารมณ์ในการจัดตั้งหรือไม่ และเมื่อครบรอบ ๑๐ ปี ของหน่วยงานนี้ (พ.ศ.๒๕๖๐) หากการประเมินผลพบว่าไม่มีผลงานที่เหมาะสมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่จัดตั้ง ก็ควรพิจารณายุบหรือควบรวมไปไว้กับองค์กรอิสระ เช่น ป.ป.ช. หรือ สตง. ต่อไป

- รัฐบาลต้องออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ห้ามข้าราชการและอัยการที่ไปเป็นบอร์ดโดยตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทที่รัฐถือหุ้น รับค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ทับซ้อน

- ก.ก.ต. ต้องปฏิรูประบบงานจัดการการเลือกตั้ง และใช้อำนาจวินิจฉัยคดีเลือกตั้งให้เอื้อต่อการป้องกันทุจริตในระดับต้นน้ำอย่างจริงจัง คือการกลั่นกรองคนไม่ดีออกจากกระบวนการเข้าสู่อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ข้อเสนอเพื่อการจัดการปัญหาทุจริตในระยะเปลี่ยนผ่าน

สำหรับกรณีที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองตามแรงกดดันของ กปปส. และมวลมหาประชาชนที่ลุกขึ้นมาขับไล่รัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๖ เป็นต้นมา โดยเงื่อนไขว่ามีรัฐบาลเฉพาะกาล และสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นมาทำหน้าที่ปกครองและบริหารบ้านเมืองในช่วงเปลี่ยนผ่าน เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๑๒-๑๘ เดือน ในภาวะเช่นนี้ เครือข่ายภาคประชาชนในเวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการเครือข่าย ปปจ. ภาคพลเมือง มีข้อเสนอให้ดำเนินการในเรื่องสำคัญ ดังนี้

๑) สิ่งที่รัฐบาลควรทำ

(๑) ปรับเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งบริหารสูงสุดของหน่วยงานรัฐแบบยกแผง, แบบทั้งระบบโดยไม่เลือกหน้าและโดยละมุนละม่อม เพื่อเปิดทางให้กับการปฏิรูปในเรื่องต่าง ๆ อย่างจริงจังและหวังผลในระยะเวลาเฉพาะหน้า ได้แก่ ตำแหน่งปลัดกระทรวง, อธิบดี, ผบ.ตร. และ ผบก.ตร., ผู้ว่าราชการจังหวัด, ซีอีโอ และบอร์ดรัฐวิสาหกิจ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีตำแหน่งระดับรอง ๆ ลงมาและมีจุดยืนในการปฏิรูปที่ชัดเจนโดดเด่นได้ขึ้นมาทำหน้าที่แทน พร้อมให้นโยบายขจัดทุจริตเป็นรายหน่วยงาน โดยเน้นการใช้ **"มาตรการทางการบริหาร"** เป็นเครื่องมือขับเคลื่อน

ส่วนในระยะยาว ควรจัดให้มีกระบวนการและกลไกการสรรหาแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงที่เป็นอิสระจากการแทรกแซงของนักการเมือง ดังกรณีศึกษาของสภากลาโหม ข้าราชการอัยการและข้าราชการตุลาการ

(๒) ให้อธิบดีกรมสรรพากรดำเนินมาตรการภาษีย้อนหลังกับนักการเมืองทั้งปัจจุบันและอนาคต และดำเนินการปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีอากร ตัดโอกาสการใช้ดุลพินิจส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ให้หมดไป

(๓) ดำเนินการจัดระบบเพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างของทางราชการอย่างจริงจัง

(๔) ดำเนินการตรวจสอบกรณีทุจริตแบบย้อนหลัง เน้นกรณีที่ปรากฏเป็นข่าวอื้อฉาว ทางสื่อมวลชนมาแล้วและอยู่ในความสนใจของสังคม เพื่อดำเนินการลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมสัก ๑๐ กรณี เพื่อให้สังคมได้เกิดความหวังกำลังใจในการแก้ปัญหาทุจริตของชาติ ส่วนรูปแบบการลงโทษนั้นอาจมีทั้งการดำเนินคดีอาญา แพ่ง ปกครอง หรือทางการบริหาร รวมทั้งการยึดทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

(๕) ออก พ.ร.ฎ. ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pack) ตามข้อเสนอของเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชัน

๒) สิ่งที่สภานิติบัญญัติควรทำ

(๑) ออก พ.ร.บ. จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการป้องกันทุจริตเพื่อให้เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนบทบาทภาคประชาชนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

(๒) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ เพื่อปฏิรูประบบการทำงานของสำนักงาน สขร. ให้มีความเป็นอิสระ หลุดพ้นจากความเป็นระบบราชการ และเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลของภาคประชาชน

(๓) ออก พ.ร.บ.องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค

(๔) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป้องกันการฮั้ว

(๕) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการทุจริต กำหนดให้มีแผนการบริหารจัดการกับคดีที่คั่งค้างอย่างมีกำหนดเวลา, การให้คดีทุจริตไม่มีอายุความ, การเพิ่มโทษ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้เสียหาย สามารถแจ้งความดำเนินคดีได้

๓) สิ่งที่ ป.ป.ช. ควรทำ

(๑) จัดการปัญหาคดีพอกหางหมู อย่างมีแผนงาน เป้าหมายและระยะเวลาที่ชัดเจน พร้อมกับรายงานความก้าวหน้าให้ประชาชนได้ทราบเป็นระยะ

(๒) ออกระเบียบปฏิบัติสำหรับการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส และการให้รางวัลสินบนนำจับอย่างเป็นรูปธรรม

๔) สิ่งที่ ก.ก.ต. ควรทำ

(๑) แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.พรรคการเมือง และ พ.ร.บ.การเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นสากล และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์วิกฤตการเมืองของไทย อาทิ ประเด็นการบังคับให้สังกัดพรรค การใช้ดุลพินิจของ สส.ในสภาตามมติพรรค ระบบประชาธิปไตยภายในพรรค แก้ปัญหานายทุนเจ้าของพรรค ป้ายและการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง การแยกบทบาทนิติบัญญัติและบริหารอย่างชัดเจน ฯลฯ

๕) สิ่งที่ภาคประชาชนควรทำ

(๑) ต่อยอดเก็บเกี่ยวพลังของมวลมหาประชาชนที่ลุกขึ้นมาต่อต้านการทุจริตและขับไล่รัฐบาลเผด็จอำนาจในครั้งนี้อย่างจริงจัง เพื่อสร้างและขยายพลังเครือข่ายเฝ้าระวังและต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันทั่วประเทศ

(๒) ดำเนินการรณรงค์คว่ำบาตรทางสังคม (Social Sanction) อย่างเป็นรูปธรรม จริงจัง และต่อเนื่อง ทั้งต่อตัวบุคคลและองค์กรที่ทุจริต

(๓) รณรงค์ให้ความรู้และสร้างกระแสความตื่นตัวของสังคมต่อการปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปประเทศไทย ทั้งในระยะเฉพาะหน้าและระยะยาว

ประมวลข้อเสนอสำคัญจากเวทีมวลมหาประชาชน เดินหน้าเปลี่ยนประเทศ (Restart Thailand) เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศของ กปปส. เรื่อง "ปฏิรูประบบตรวจสอบปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน" วันพุธที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ อาคารศูนย์เยาวชน สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

๑. กล่าวเปิดการประชุม โดย นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีประมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.)

● วันนี้เป็นภารกิจสำคัญยิ่งของท่านทั่งหลาย เพราะปัญหาการทุจริตในประเทศเรามันระบาดรวดเร็วและรุนแรง เป็นที่หวั่นวิตกว่า จะทำให้ประเทศเสียหายย่อยยับได้ และเสียงเรียกร้องของพี่น้องคนทั้งประเทศว่า จะทำอย่างไรจะทำให้การปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันให้ได้ผลอย่างจริงจัง

● ตั้งแต่การเดินรณรงค์ต่อสู้กันมา เวลาพี่น้องประชาชนออกมาจับมือ หรือเวลายื่นเงินให้ ทุกคนจะฝากให้จัดการกับพวกโกงบ้านกินเมืองด้วยนะช่วยไปจัดการกับคอร์รัปชันให้ได้ เรื่องอื่นเป็นเรื่องเล็กสำหรับประชาชนแต่เรื่องทุจริตคอร์รัปชันประชาชนเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่มากที่พวกเราต้องหาทางป้องกัน แก้ไข ฉะนั้น การเสวนาของท่านทั้งหลายวันนี้จึงมีความหมายและสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตประเทศไทย ขอให้เราตั้งความหวังร่วมกันว่าเราจะสามารถดำเนินการ เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน

ในประเทศไทยได้ผลอย่างแท้จริง หลังจากได้เริ่มกระบวนการปฏิรูปประเทศไทย ดังนั้น ฝากไว้กับท่านทั้งหลาย

● ขอบคุณ ที่ท่านทั้งหลายได้เสียสละ มาร่วมเสวนาในครั้งนี้ ด้วยความกระตือรือร้น และขอให้ช่วยกันร่วมกันระดมความคิด ความเห็น ได้ข้อสรุปที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้รัฐบาลของประชาชนที่จะจัดตั้งขึ้นหลังระบอบทักษิณ สามารถทำงานได้ทันที แม้เราจะสามารถยกร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ด้วยจะยิ่งดี

๒. ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กติกา และนำเสนอกรอบแนวทาง "การปฏิรูปการตรวจสอบ ปลุกจิตสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน" โดย นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป

นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีม ผู้ดำเนินรายการ ได้กล่าวชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และกติกาในการระดมความคิดเห็น และแนะนำวิทยาร่วมนำเสนอแนวทางการปฏิรูปจากงานวิจัยและการปฏิบัติงานภาคสนาม ๗ ท่าน ได้แก่

๑) ดร.เจิมศักดิ์	ปิ่นทอง	อดีตสมาชิกวุฒิสภา (กทม.)
๒) ดร.รัตพงษ์	สอนสุภาพ	รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต
๓) อาจารย์คมสัน	โพธิ์คง	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๔) คุณภิญโญ	ทองชัย	อดีตเลขาธิการ ป.ป.ท.
๕) รศ.ดร.ต่อตระกูล	ยมนาค	อดีตนายกสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

๖) ดร.มานะ	นิมิตรมงคล	ผู้อำนวยการองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)
๗) นายแพทย์พลเดช	ปิ่นประทีป	เลขาธิการสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (สทพ.)

๓. ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อดีตสมาชิกวุฒิสภา (กทม.)

การทุจริตพัฒนามาจาก ฉ้อราษฎร์ เป็นบังหลวง และพัฒนามาเป็นการทุจริตเชิงนโยบายในสมัยระบอบทักษิณ ที่จริงฉ้อราษฎร์เป็นการทุจริตที่ไม่ยิ่งใหญ่เท่าไหร่ ส่วนใหญ่อยู่ในตำรวจ ขนส่ง หรือ ตม. ส่วนบังหลวง คือ หาค่าคอมมิชชั่น เบี้ยเลี้ยง ที่พัก รถหลวง หรือเอาของหลวงมาใช้ ส่วนทุจริตเชิงนโยบายมาจากระบอบทักษิณ ตัวอย่างที่พบว่าในกระทรวง ICT กระทรวงคมนาคม พลังงาน รัฐวิสาหกิจ รวมทั้ง กระทรวงพานิช เป็นต้น หรือเป็นการผันงบเข้าพื้นที่ เช่น จังหวัดสุพรรณบุรี หรือการผันงบเข้าหน่วยงานตำรวจที่หาประโยชน์จากเงินหวย สลาก ซึ่งเป็นการสร้างความแตกแยกในหมู่เจ้าหน้าที่และสร้างพลังให้กับภาพหน่วยงาน ถ้าดูภาพเดิมการคอร์รัปชันมีเพียงเจ้าหน้าที่กับบุคคลที่วิ่งเข้าหาเท่านั้น

ปัจจุบัน มี ๓ ตัวละครสำคัญที่จะจัดการหรือหาทางแก้ไข คือ นักการเมืองโดยการทุจริตเชิงนโยบาย ตัวละครที่ ๒ คือ ข้าราชการ และตัวละครที่ ๓ พ่อค้านักธุรกิจ ถ้าทั้ง ๓ ตัวละครนี้ ถ้าไม่ร่วมมือกันจะทำให้การคอรัปชันเกิดขึ้นยาก แต่ทั้ง ๓ ตัวละครนี้อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ (บุญคุณ) แล้วจะแก้อย่างไร คงต้องใช้เวลาพอสมควร การเป็นหนี้บุญคุณ ไม่ใช่การแลกเปลี่ยนในทันที ดังนั้น จึงต้องดูเส้นแบ่งระหว่างน้ำใจและบุญคุณให้ชัดเจน คนไทยชอบมองว่าเรื่องน้ำใจในการให้ของขวัญ

๑. การทุจริตเชิงนโยบาย คือออกนโยบายหรือ กฎเกณฑ์ที่ฝืนความเป็นจริง ดังนั้น การมีองค์ความรู้จึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญเพื่อใช้หาความผิดปกติในโครงการ กล่าวคือ ถ้ามีนโยบายที่แปลก ให้สงสัยว่าเป็นเรื่องทุจริตเชิงนโยบาย อย่างเช่น โครงการน้ำ ๓.๕ แสนล้าน เป็นโครงการทำขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่มีโครงการที่ชัดเจน หรือ โครงการ ๒ ล้านล้านบาท ที่ศาลจะตัดสินในวันนี้ สิ่งที่ควรสังเกตคือ โครงการจะบอกว่าเป็นการคิดนอกกรอบ ถ้าเราไม่มีความรู้เราก็จะบอกว่าดีเป็นการคิดรูปแบบใหม่

๒. การบิดเบือนกฎหมายหรือ กติกาเพื่อเปิดโอกาสให้ได้ผลประโยชน์ เดิมการคอร์รัปชัน คือการล้วงเงินจากคลัง หรือกระเป๋าประชาชน แต่ระบอบทักษิณ บิดเบือนนโยบายเพื่อเปิดโอกาสให้ได้ผลประโยชน์ ทำให้ประเทศเสียโอกาสในการพัฒนาอย่างมหาศาล เปิดช่องให้เกิดการคอร์รัปชัน เช่น ศาลตัดสินให้ยึดทรัพย์จากคุณทักษิณ**จากกรณีที่เปลี่ยนกฎหมายหรือ กติกาเพื่อการเอื้อประโยชน์ตนหรือพวกพ้อง** เช่น ดาวเทียม โทรศัพท์ สมัยยิ่งลักษณ์กรณีโครงการน้ำ และโครงการรถไฟฟ้า วิธีการคือการนำโครงการที่ยังไม่มีความจำเป็นและโครงการที่จำเป็นต่อการพัฒนามารวมกัน จนทำให้โอกาสในการพัฒนาประเทศจากโครงการที่จำเป็นต่อการพัฒนาของประเทศเสียไป

ข้อเสนอ

๑) **การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ** อย่างหน่วยงานที่ อาจารย์จรัส ทำอยู่ กล่าวคือ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้าราชการระดับสูง นักการเมือง เพื่อเปิดเผยในเว็บไซต์ คือการเปิด แสงสว่าง ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมหน่วยงานอย่างนี้ให้มีมากขึ้น หรือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) มีหน่วยงานที่เริ่มมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลประการพิจารณาคดี รวมทั้ง ต้อง**มีคนและระบบตรวจสอบ** กล่าวคือมีองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมารองรับเพื่อการตรวจสอบ เช่น องค์กรของเครือข่ายประชาชนต้านคอร์รัปชัน ของคุณวีระ สมความคิด โดยต้องทำให้คดีคอร์รัปชันต้องให้มีบทลงโทษอย่างจริงจังและคดีต้องไม่มีการสิ้นอายุความ

๒) **การสร้างคุณธรรม** ตัวละครที่เกี่ยวข้อง ๓ ส่วน กล่าวคือ ถ้าหนึ่งในตัวละครสำคัญไม่ร่วมมือด้วยการทุจริตย่อมจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้นจะทำอย่างไรให้ดีตัวละครทั้ง ๓ แตกให้ได้ เสนออีกทั้ง **การสร้างคุณธรรม** แต่ต้องเริ่มตั้งแต่ตัวเอง ไปจนถึงระดับครอบครัว ต้องไม่เป็นการปลูกฝังค่านิยมผิดๆ ในการติดสินบนเด็กเล็กให้กล่าวถึง/ทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

๓) **สร้างการศึกษาที่เท่าทันต่อความคิดของนักการเมือง** เพื่อให้มีองค์ความรู้เพื่อให้เข้าใจถึงการคิด (คอร์รัปชัน) แบบนอกกรอบของรัฐบาล

๔. ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ รองคณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

เรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน ภาพสะท้อนการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศอาจดูจากผลการศึกษาข้อมูล ๒ ส่วน กล่าวคือ

ส่วนที่ ๑ ในมุมมองของต่างประเทศในการทำดัชนีชี้วัด เพื่อเป็นกระจกมองประเทศไทย ข้อมูลของต่างประเทศชี้ชัดว่าปัญหาคอร์รัปชันในประเทศไทยมีจำนวนมาก เป็นปัญหาของประเทศ และ

ส่วนที่ ๒ คือ ข้อมูลของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบในประเทศ อย่างเช่น ป.ป.ช. มีคดีเกี่ยวข้องกับการทุจริตเฉลี่ยอย่างน้อย ๓,๐๐๐ คดี ในการกระบวนการทำงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงของ ป.ป.ช. ถูกแทรกแซงจากภาคการเมือง แนวโน้มการทุจริตถูกพัฒนายกระดับจากเดิม อิฐหิน ดิน ทราย ไปอีกระดับหนึ่ง เป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นการทุจริตที่เชื่อมโยงกับนโยบายสาธารณะ ตรวจสอบยาก เกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วนมาก มีข้อมูลบ่งชี้ว่าหน่วยงานที่มีโอกาสทำการทุจริตมากที่สุด คือ ภาคการเมือง ที่มีการนำเงินที่ชอบหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายไปใช้ หรือ Money Politics และเศรษฐกิจใต้ดิน หรือเศรษฐกิจสีเทา

ดังนั้น ควรต้องมองหลายองค์ประกอบ

๑) ยุทธศาสตร์การดำเนินการขององค์กร อย่างเช่น ป.ป.ช. เน้นเรื่องการปราบปรามมากเกินไป ซึ่งพบว่า คนที่ทำงาน ด้านการป้องกันจะไม่ค่อยมีโอกาสก้าวหน้าจากการทำงานด้านนี้

๒) ศักยภาพขององค์กรอิสระ เนื่องจากประเทศมีกฎหมายมีองค์กรจำนวนมากที่ทำหน้าที่ปราบปราม ป้องกัน การทุจริต ข้อสังเกต คือ "ถ้าการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพจริง แล้วทำไมการคอร์รัปชันยังสูงขึ้น??" เรามีทางเลือกอื่นอีกหรือไม่ที่จะทำให้องค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการทุจริตสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๓) องค์กรอิสระต้องมีมุมมองแบบใหม่ ข้ามบริบทแบบเดิม มีองค์กรแบบใหม่ ที่มีวิสัยทัศน์กว้าง เน้นการทำงานแบบภาคประชาสังคม ที่มีการประสานงานกัน

๔) เพิ่มศักยภาพขององค์กรภาคประชาชนให้สามารถเติมเต็มและทำงานเชื่อมโยงกับองค์กรอิสระ ให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพิ่มอำนาจภาคประชาสังคม ซึ่งที่ผ่านมาจากการดำเนินงาน พบว่า โครงการที่มีความเสี่ยง (คอร์รัปชัน) สูง การเข้าถึงข้อมูลจะทำได้ยาก อีกทั้ง พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารไม่ได้ช่วยให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ควรชูประเด็นการเปิดเผยข้อมูล เช่นโครงการเมกะโปรเจค หรือการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการ

๕) การณรงค์สร้างจิตสำนึก อาจใช้เวลานาน แต่ต้องทำ

กล่าวโดยสรุป คือ การปฏิรูประบบคอร์รัปชันนั้น ในปีแรกควรเริ่มจากองค์กรที่ได้รับการร้องเรียนสูงสุดก่อน เชื่อว่า ถ้ายังแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ ผลจะเหมือนเดิม ต้องมองนอกกรอบและยกระดับไปข้างหน้า

๕. อาจารย์คมสัน โพธิ์คง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การศึกษาวิเคราะห์เชิงมาตรการ คงต้องยอมรับข้อเท็จจริงว่าประเทศไทยเคยเป็นสังคมอุดมปัญญา ปัจจุบันกลายเป็นสังคมอุดมปัญหา ดังนั้นเราต้องใช้กระบวนการปฏิรูปในการสร้างปัญญา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือสร้างทัศนคติใหม่ของคนไทย อย่างเช่น ภาพเล็กๆ ที่มีการปลูกฝังการคอร์รัปชันเล็ก ๆ น้อย ๆ ในครอบครัวหรือแม้แต่การทำให้ภาพการคอร์รัปชันที่เห็นได้ทั่วไป จำนวนมาก ความถี่สูง จนกลายเป็นเรื่องธรรมดาในสังคม อย่างเช่น การตั้งด่านของตำรวจ (ด่านจริง ด่านเถื่อน) ที่เห็นอยู่เป็นประจำจนกลายเป็นวิธีคิดว่าเป็นเรื่องปกติ

ระบบการเมืองของเราแม้เป็นประชาธิปไตยแต่เป็นระบบรวมศูนย์อำนาจ “เผด็จการรัฐสภา โดยพรรคการเมืองและนายทุน” การใช้สภาในการกำหนดผลประโยชน์และให้ผลตอบแทนผูกพันไปถึงการจัดสรรงบประมาณ เป็นต้น

พัฒนาการนักการเมืองหรือนายทุนท้องถิ่น???

การทุจริต เริ่มมีพัฒนาการตั้งแต่สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ กล่าวคือ ผู้รับเหมาในท้องถิ่นได้ผันตัวเป็นนักการเมืองเพื่อรับโครงการก่อสร้างต่างๆ หรือเพื่อการแชร์ผลประโยชน์ในกลุ่มทุนท้องถิ่น จนมาถึงหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ช่วงที่ประชาชนเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีต้องมาจากการเลือกตั้ง จนนำไปสู่เผด็จการรัฐสภาโดยนายทุนในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ.๒๕๓๕ ช่วงนั้นเป็นระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่ทำให้เกิดการทุจริตอย่างสูง จนหลังปี ๒๕๔๐ ได้พัฒนาจากทุนท้องถิ่นไปถึงระดับชาติ โดยเฉพาะการให้สัมปทาน ส่งผลให้การคอร์รัปชันรุนแรงมาก และมีรูปแบบใช้การคอร์รัปชันแบบสีเทา หรือเรียกว่า *“คอร์รัปชันเชิงนโยบาย”* ซึ่งชัดเจนในสมัยของรัฐบาลทักษิณ ที่ใช้การคอร์รัปชันเชิงนโยบาย เช่น

การใช้นโยบายพรรคการเมืองในการ ยกหนี้ให้เด็กนักเรียนในโครงการ กยส. และนโยบายการยกหนี้ ธกส.ให้กับเกษตรกร

จนสู่สมัยปัจจุบัน คือ *"การคอร์รัปชันโดยเผด็จการรัฐสภา"* ทั้งนิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ ในรูปนโยบาย กฎหมายต่าง ๆ ที่ผ่านมามีการแก้ไขกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์แก่กลุ่มธุรกิจบางกลุ่ม ให้เกิดการทุจริตเชิงนโยบายอย่างมาก เช่น พ.ร.บ. ปิโตเลียม การแก้ไขสัญญาสัมปทาน กม.การประกอบธุรกิจคนต่างด้าว การเป็นนอมินี ตั้งแต่นโยบายในส่วนกลาง จนถึงระดับท้องถิ่น อีกทั้งงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อการบริหารงานของท้องถิ่นบางส่วนถูกแปรไปเป็นงบของ สส. และเงินงบประมาณเฉพาะกิจในท้องถิ่น ที่ สส. มีส่วนได้ส่วนเสีย

การคอร์รัปชันมาจากรากฐานทางการเมือง ปัญหาคือ ระบบการตรวจสอบขาดประสิทธิภาพ กลไกที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นการรวมศูนย์อำนาจและคนทำงาน รวมถึง การพิจารณาคดีล่าช้า จนทำให้สังคมมองว่าการทุจริตเป็นเรื่องธรรมดาเพราะดูเหมือนว่าคนที่ทำผิดไม่ได้ถูกลงโทษ ประกอบกับ ความเป็นอยู่แบบสบายๆ ของคนไทยทำให้ไม่คิดอะไรมาก อีกทั้ง ระบบการอุปถัมภ์ทำให้ความคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเบี่ยงเบน จนการทุจริตร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และระหว่างองค์กร เช่น การให้สินเชื่อของธนาคาร ซึ่งปัญหาใหญ่มาจากการเมือง นั่นเอง และสุดท้ายคือ ภาคเอกชน เกิดจากการแข่งขัน นำมาสู่การติดสินบน เชื่อมโยงกับการรับผลประโยชน์จากภาครัฐ

คนดีที่ซื้อได้คือคนเลว

ข้อเสนอมี ๕ ประการ

๑) แก้กฎหมาย ระเบียบ มาตรการส่งเสริมต่าง ๆ

๒) การเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปราม ลดโอกาสในการทุจริต

๓) สร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน

๔) ภาครัฐมีความโปร่งใสมากขึ้น

๕) ปรับเปลี่ยนทัศคติเกี่ยวกับการทุจริต

มาตรการ

๑) ลดโอกาสในการทุจริต

- เพิ่มโทษทางอาญาในความผิดในกรณีที่ร่ำรวยผิดปกติ
- การสมคบการทุจริต ยังไม่มีอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ ต้องเพิ่มในกฎหมายการป้องกันการปราบปรามทุจริตการฟอกเงิน
- แก้ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็น พ.ร.บ. เพื่อให้มีการจัดซื้อจัดจ้างมีความโปร่งใส แทนการใช้ระเบียบ “การพัสดุ”
- รมต. ต้องไม่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายข้าราชการประจำ
- ออกมาตรการทางกฎหมายเพื่อลงโทษผู้ทำผิดจริยธรรม ไม่ว่ากรณีใดๆ

๒) ปรับโครงสร้าง

- องค์กรป้องกันปราบปรามทุจริต โดยแยกการเมืองกับข้าราชการออกจากกัน
- ป.ป.ช.ต้องตรวจผู้ดำรงตำแหน่งทั้งในระดับชาติและท้องถิ่น
- ป.ป.ช. ปปท. ต้องเพิ่มอำนาจในการไต่สวน
- สตง. ผู้ตรวจการแผ่นดิน พบการทุจริตต้องแจ้ง ป.ป.ช.
- อัยการสูงสุด ห้ามไปเป็น กรรมการในหน่วยงานต่างๆ แม้แต่หน่วยงานเดียว โดยไม่มีข้อยกเว้น
- คดีอาญา ต้องตั้งอัยการพิเศษ

- กฎหมาย วิธีกรงบประมาณ การตั้งงบประมาณรายจ่ายต้องปรับปรุงทั้งหมด

๓) สร้างความเข้มแข็งภาคประชาชน

- มีการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส
- ประชาชนสามารถฟ้องร้องได้
- องค์กรภาคประชาชนต้องมีบทบาทและมีเงินทุนสนับสนุน (ตั้งกองทุน)
- แก้ไข พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร
- องค์กรที่มีผลกระทบกับประชาชน ต้องมีส่วนร่วม
- การปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องการเลือกตั้ง ที่กว้างการทุจริตเพียงอย่างเดียว
- รณรงค์โดยใช้สื่อทุกรูปแบบเพื่อเปลี่ยนทัศนคติประชาชน

๖. คุณภิญโญ ทองชัย อดีตเลขาธิการ ป.ป.ท.

แนวโน้มของปัญหาการคอร์รัปชัน

๑) ผู้กระทำการทุจริตมากขึ้น และทำเป็นลักษณะเครือข่าย เป็นปัญหาที่จงใจให้เกิดโดยผู้มีอำนาจ ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ปัญหาทุจริตเกิดจากโครงสร้างระดับบน ลงมาระดับล่าง โยงกันเป็นระบบ ระหว่างธุรกิจสามานย์ ข้าราชการสามานย์ และนักการเมืองสามานย์ หรือกล่าวคือผู้ทุจริต คือผู้ครอบงำอำนาจรัฐ นั่นเอง

๒) กลไกการตรวจสอบ องค์กรต่าง ๆ ถูกคุกคาม ถูกดึงมาเป็นเครื่องมือจากโครงการประชานิยม เปลี่ยนการต่อสู้ระหว่างภาครัฐกับประชาชน กลายเป็นการต่อสู้กับคนอีกฝากหนึ่งแทน ดังนั้น อย่าคิดแค่ว่าจะจับคนทุจริตลงโทษได้อย่างไร แต่ต้องคิดจะ**ทำลายโครงสร้างการทุจริตอย่างไร** ซึ่งทุกประเทศได้ข้อสรุปเหมือนกัน

ข้อเสนอ การปฏิรูปต้องกระจายอำนาจ และงบประมาณสู่ท้องถิ่น โดย

๑) ปรับเปลี่ยนทัศนคติ เช่นสร้างกลไกในการตรวจสอบของภาคประชาชน

๒) เพิ่มอำนาจประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลของภาคประชาชน โดยการแก้ไขกฎหมาย เช่น พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร

๓) สร้างมาตรการป้องกัน

- บุคลากรภาครัฐ ควรมีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินก่อนและหลังการเข้าดำรงตำแหน่ง
- บุคลากรในกระบวนการที่เป็นกรรมการ ไม่ควรเป็นข้าราชการทางการเมือง
- เพิ่มโทษให้สูงขึ้น โดยไม่รอลงอาญา ไม่หมดอายุความในคดีทุจริต ตัดสิทธิการเมืองตลอดชีวิต คดีที่มีความรุนแรงให้ยึดทรัพย์ กำหนดเวลาในการทำคดีให้อำนาจสืบสวนด้วยวิธีพิเศษ
- ลดการใช้อำนาจดุลพินิจของภาครัฐ

๗. รศ.ดร.ต่อตระกูล ยมนาค อดีตนายกสมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

เสนอให้มี ๔ หน่วยงานที่ต้องปฏิรูป

๑) องค์กรตรวจสอบ เช่น ป.ป.ช., ป.ป.ง. ต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๒) สนับสนุนการทำงานของภาคประชาชนและภาคธุรกิจให้จริงจังมากขึ้น โดยเฉพาะในสิ่งที่รัฐไม่ได้ทำ เช่น การใช้สื่อรณรงค์

๓) ในวงราชการต้องอาสาสมัครที่ต้องการปฏิรูปและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันในองค์กรของตนเอง เป็นการปฏิรูปจากภายใน ให้มีส่วนในการช่วยคิด และช่วยทำ

๔) ผู้นำทางการเมือง สำคัญที่สุด ต้องเป็นผู้นำในการปฏิรูปปฏิวัติ

๘. ดร.มานะ นิมิตรมงคล ผู้อำนวยการองค์การต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)

ทำไมการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาจึงล้มเหลว มีรายงานการศึกษาว่า พบว่าถ้านำนโยบายรัฐบาลจาก ๖ รัฐบาล ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า เป็นนโยบายที่มีนั้น ยากต่อการแปรไปสู่การปฏิบัติทั้งสิ้น จึงสะท้อนให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาของรัฐที่ผ่านมาล้มเหลว

ปี พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นต้นมา ประเทศไทยมีคณะกรรมการทำการศึกษารวบรวมข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปประเทศมาแล้ว ๓-๔ คณะ มีการใช้งบประมาณเพื่อการนี้ไปจำนวนกว่า ๑,๓๐๐ ล้านบาท แต่สิ่งที่ทำมาแล้วทั้งหมดนักการเมืองกลับไม่สนใจและไม่ถูกนำไปใช้จริง

ข้อเสนอเชิงหลักการ

๑) จุดมุ่งหมาย ผลประโยชน์ ต้องทำให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเห็นร่วมกัน เพราะเป็นการสร้างมาตรฐานใหม่ ในการเอาชนะวิถีเดิมที่ปฏิบัติกันมาเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

๒) ต้องนำเสนอมาตรการการปฏิรูปที่เป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้เกิดขึ้นจริง ประเด็นต้องไม่มากนักและต้องรีบทำให้เร็ว

กระบวนการปฏิรูป

เดิมรัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางของประเทศ และต้องเปลี่ยนประชาชนจากการเป็นผู้รอรับ เป็นผู้กำหนด โดยสร้างการทำงานร่วมกันระหว่างภาคเอกชน ประชาชน และรัฐ

สิ่งที่เราต้องเสนอคือ คัดเลือกมาตรการที่ส่งผลกระทบ จำเป็น เร่งด่วน และสามารถขยายผลให้กว้างที่สุด รวมทั้งสร้างความสำเร็จให้กับมาตรการหรือประเด็นอื่นด้วย และมองผลประโยชน์ประชาชนเป็นที่ตั้งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอเป็นมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

๑) เรียกร้องให้ดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติ ๒๐๐๓ ซึ่งได้ลงนามแล้ว ซึ่งมีการระบุรายละเอียดไว้หลายอย่างโดยมีการบังคับให้แต่ละประเทศมีการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน เช่น การติดตามคนทุจริตในต่างประเทศ การส่งคืนเงินที่ทุจริตในต่างประเทศกลับคืน

๒) มีบทลงโทษกับคนที่ติดสินบน

๓) สร้างมาตรการจูงใจ เช่น การลดหย่อนบทลงโทษกับผู้ทุจริตที่ให้เบาะแสในการเอาผิดกับผู้ที่ติดสินบน

๔) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและต้องใช้ระบบคุณธรรมประกอบการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการชั้นสูง

๕) การกำหนดมาตรการการใช้งบประมาณ เช่น การดูงานในต่างประเทศ นโยบายประชานิยม ต้องมีรายละเอียดที่มาของเงิน และให้อยู่ในกระบวนการตรวจสอบภาครัฐ เช่น สตง.

๖) ใช้มาตรการทางภาษีเพื่อตรวจสอบย้อนหลัง เอาผิดคนทำผิด เช่น การแสดงบัญชีทรัพย์สินของผู้มีตำแหน่งทางการเมือง

๙. นายแพทย์พลเดช ปิ่นประทีป เลขาธิการสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

ข้อเสนอจากสถาบันพัฒนาชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนาได้สรุปข้อเสนอสำคัญที่รวบรวมมาจาก ๓ ส่วน คือ ๑) มติสมัชชาปฏิรูประดับชาติครั้งที่ ๓/๒๕๕๖ "เพิ่มพลังพลเมือง ปฏิรูประบบป้องกันและปราบปรามการทุจริต" ๒) ข้อเสนอของเครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง "ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนภาคประชาชน" และ ๓) ข้อเสนอการจัดการปัญหาทุจริต "ในระยะเปลี่ยนผ่านประเทศ"

ข้อเสนอจากสมัชชาปฏิรูประดับชาติ ๒๕๕๖

๑) ให้ใช้พลังทางสังคมเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๑) กรรมการร่วมภาครัฐ-เอกชน-ประชาสังคม
(๒) วาระแห่งชาติ
(๓) การสนับสนุนเครือข่าย
(๔) จัดตั้งกองทุน
(๕) ขยายนิยาม
(๖) รณรงค์ปรับเจตคติ
(๗) สถาบันการศึกษาเป็นองค์กรปลอดการทุจริต

๒) ให้ใช้มาตรการทางภาษีอากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง

(๑) ประเมินภาษีย้อนหลัง
(๒) สุจริตและเสียภาษีเงินได้
(๓) ดุลพินิจส่วนตัวเจ้าหน้าที่สรรพากร และ
(๔) หน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากร

๓) ให้ปฏิรูประบบงานปราบปรามการทุจริตของชาติอย่างเร่งด่วน

(๑) จัดการคดีที่คั่งค้าง
(๒) วัฒนธรรมองค์กร
(๓) พิถีพิถันต่อ ป.ป.จ.
(๔) เปิดกว้างเลขาธิการ ป.ป.ช.
(๕) ศาลคดีคอร์รัปชัน
(๖) การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและพยาน และ
(๗) สินบนนำจับ

๔) ให้เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐเพื่อสังคมสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้โดยง่าย

(๑) เปิดเผยข้อมูลและสัญญาการจัดซื้อจัดจ้าง
(๒) ปรับปรุง พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของราชการ
(๓) มาตรฐานบรรษัทภิบาล

๕) ให้ปฏิรูปกระบวนการคัดสรรบุคคลผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจรัฐทุกตำแหน่ง ให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

(๑) ก.ก.ต.จังหวัดและกระบวนการจัดการเลือกตั้ง
(๒) แต่งตั้งและโยกย้ายข้าราชการระดับสูง

ข้อเสนอของเครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง

๑) จะผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามทุจริต ให้สำเร็จภายใน ๓ ปี
๒) จะขยายและเชื่อมโยงเครือข่ายปฏิบัติการภาคพลเมืองให้ครอบคลุม ๗๗ จังหวัดและ ๒๐ กระทรวงภายใน ๓ ปี

๓) จะเฝ้าระวังและตรวจสอบโครงการเม็กกะโปรเจคอย่างใกล้ชิด

๔) จะรณรงค์ค่านิยมทางสังคมอย่างจริงจัง ใน ๓ กลุ่มเป้าหมาย โดย ๓ แนวทางรณรงค์

๕) จะกดดันเรียกร้องให้หน่วยงานทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (ป.ป.ช. รัฐบาล สรรพากร กกต.)

ข้อเสนอการจัดการระยะเปลี่ยนผ่าน ๕ ประการ ในระยะ ๖-๑๘ เดือนข้างหน้า

๑) สิ่งที่รัฐบาลควรทำ

(๑) ปรับเปลี่ยนตัวผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานรัฐแบบยกแผง

(๒) ภาษีย้อนหลังนักการเมืองและผู้บริหารระดับสูง

(๓) เปิดเผยข้อมูลข่าวสารทางราชการ

(๔) ดำเนินการลงโทษคดีทุจริต ๑๐ คดีตัวอย่าง

(๕) พ.ร.บ.ข้อตกลงคุณธรรม

๒) สิ่งที่สภานิติบัญญัติควรทำ

(๑) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนป้องกันทุจริต

(๒) พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ

(๓) พ.ร.บ.องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค

(๔) พ.ร.บ.ป้องกันฮั้ว

(๕) พ.ร.บ.ป.ป.ช. กำหนดเวลาจัดการคดีคั่งค้าง คดีทุจริตไม่มีอายุความ เพิ่มโทษหนัก ประชาชนแจ้งความได้เอง

๓) สิ่งที่ ป.ป.ช.ควรทำ

(๑) จัดการคดีพอกหางหมู

(๒) ระเบียบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและการให้สินบนนำจับ

๔) สิ่งที่ ก.ก.ต.ควรทำ

(๑) พ.ร.บ.พรรคการเมือง – ไม่บังคับสังกัดพรรค ดุลพินิจการโหวตของ สส.ตามมติพรรค ความเป็นประชาธิปไตยในพรรค ปัญหานายทุนเจ้าของพรรค

(๒) พ.ร.บ.การเลือกตั้ง – ป้ายรณรงค์หาเสียง

๕) สิ่งที่ภาคประชาชนควรทำ

(๑) ขยายพลังต่อยอดมวลมหาประชาชน

(๒) คว่ำบาตรทางสังคม

(๓) รณรงค์สร้างความตื่นรู้ของสังคม

๑๐. คุณวิเชียร คุตตวัส ผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็น

๑) การพิจารณาคดีในกระบวนการยุติธรรมต้องรวดเร็ว ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทำไมข้าราชการใช้ตำแหน่งค้ำประกันได้ แต่ประชาชนใช้ตำแหน่งประชาชนไม่ได้

๒) ไม่ควรให้คนโกงมีที่ยืน กล่าวคือ การลงโทษทางกฎหมายสู้การลงโทษทางสังคมไม่ได้ เช่น การไม่พูดคุย คบค้า และไม่ค้าขายสินค้าให้ ต้องไม่ให้คนโกงมีที่ยืนในสังคม

๓) การตรวจสอบเฝ้าระวัง ต้องมีการทำงานเชิงรุกมากขึ้น สนับสนุนให้ประชาชนต้องเข้มแข็ง มีการ์ดอาสา เช่น นักการเมืองไปตีกอล์ฟด้วยกันหรือไม่ ถ้าเรามีภาคประชาสังคมจะทำให้การตรวจสอบดีขึ้น

๔) หน่วยงานอิสระควรมีอัยการของตัวเอง สามารถส่งฟ้องได้เอง

๕) ภาคประชาสังคมเข้มแข็ง ให้มีการ์ดอาสาคอร์รัปชันทั้งประเทศ

๖) ปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน ลูกหลาน ปลูกฝังไม่ให้โกง เกลียดการโกง

๑๑. ศ.เกรียกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อดีตกรรมการ ป.ป.ช. ชุดแรก

มีข้อเสนอในฐานะผู้เข้าร่วมประชุม

๑) ให้ ป.ป.ช. ทำงานเฉพาะประเด็นนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง จำนานไม่มากนัก สามารถชี้มูลในเวลาที่กำหนด ส่วนงานระดับล่างให้องค์กรอื่นรับไปดำเนินการ

๒) สร้างกลไกที่จะคนทำงาน ป.ป.ช. ต้องมีคุณภาพเทียบเอกชนหรือมากกว่าเข้าทำงาน ปัจจุบัน คนที่สอบผ่านเนติบัณฑิต ออกไปสู่กระบวนการยุติธรรมหมด ควรดูตัวอย่างจากระบบของฮ่องกงมีระบบเกียรติยศ ดึงคนที่มีศักยภาพเท่านั้น

๑๒. คุณวิรังรอง ทัพพะรังสี ผู้แทนสมาคมศิษย์เก่า รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ตั้งกลุ่ม สิงห์ดำรวมศีรษะปฏิรูปประเทศไทย จัดทำข้อเสนอเพื่อปฏิรูปประเทศไทย (ดาวน์โหลดwww.facebook.com/Thailand.reform.by.Chula.pol.sci) ได้ร่วมกันจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิรูป ดังนี้

๑) ให้ ปปจ. (ป.ป.ช. จังหวัด) มีอำนาจในการรับเรื่องร้องเรียนและมีอำนาจในการเรียกผู้ถูกร้อง พยานต่างๆ มาให้การ เพื่อสรุปทำสำนวนคดีส่งฟ้อง ศาลคดีพิเศษฯ ยกเว้นบางคดีที่ไม่แน่ใจ ให้ส่งคดีต่อมายัง ป.ป.ช.กลาง แต่ละเรื่องร้องเรียนต้องสรุปและส่งฟ้องภายใน ๓ เดือน .

๒) จัดตั้งศาลคดีพิเศษ ขึ้นอีก ๕ คณะภาค คณะละ ๕ คน และศาลคดีพิเศษ รับพิจารณาคดีเกี่ยวกับ การทุจริตในหน้าที่เป็นการเฉพาะ กำหนดให้แต่ละคดีเมื่อขึ้นสู่ศาลแล้ว ต้องพิจารณาตัดสินภายใน ๑ ปี

๓) ให้ ดีเอสไอ แยกออกเป็นอิสระ ไม่ได้ขึ้นกับ ครม. ใช้ชื่อใหม่ว่า คณะกรรมการสืบสวนคดีพิเศษ ทำหน้าที่สืบสวนพิเศษ ที่เกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ และคดีที่ได้รับมอบหมายจาก ป.ป.ช. ปปง. บริหารโดยประธานและรองประธาน ๔ คน ทั้ง ๕ คน ได้รับการสรรหาผ่านการรับรองจากวุฒิสภา

๔) เร่งจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. จังหวัดให้ครบทุกจังหวัด โดยเร็วที่สุด

๕) จัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จังหวัด

๖) เจ้าพนักงานด้านกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล เรือนจำ ทัณฑสถาน คุมประพฤติ หากทำผิดในหน้าที่ต้องโดนระวางโทษหนักกว่า ข้าราชการอื่นๆ ทั้งวินัยและอาญา

๗) ข้อ ๖ ต้องทำรายงานข้อมูลการดำเนินงานออกเผยแพร่ต่อสาธารณะ

๘) ข้อ ๖ ส่งเสริมการทำงานให้มีแรงกดดันจากภายนอกให้น้อยที่สุด

๙) กระบวนการยุติธรรมต้องรวดเร็ว เปิดเผยต่อสาธารณะ

๑๐) การประมูลงานของหน่วยงานราชการทุกระดับต้องถ่ายทอดสดทางทีวีช่องรัฐบาล เผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะ

๑๑) คดีคอร์รัปชันต้องไม่มีการหมดอายุความ

๑๒) ผู้ที่ถูกตัดสินทุจริตในหน้าที่ห้ามลงเลือกตั้งทุกกรณี

๑๓) จัดตั้งมูลนิธิเพื่อหาทุนช่วยเหลือ พยานในคดีฟ้องผู้ทุจริตในหน้าที่ รวมทั้ง ช่วยเหลือผู้ถูกกลั่นแกล้งฟ้องเท็จด้วย

๑๔) ให้สภาประชาชน หรือสมัชชาประชาชน เป็นองค์คณะในการพิจารณาทบทวนแก้ไข ข้อสัญญาเกี่ยวกับการให้สัมปทานทรัพยากรธรรมชาติที่มีมูลค่าสูง เช่น น้ำมันดิบ แก๊ส ทองคำ เป็นต้น

๑๕) มีการสังคยานา ทบวนกฎหมายบางฉบับที่เข้มงวดเกินไป จนเปิดเงื่อนไขให้มีการติดสินบนเจ้าพนักงาน

๑๖) แก้ไขกฎหมายให้ประชาชนเข้าชื่อถอดถอนนักการเมือง ที่คอร์รัปชันได้ง่ายขึ้น

๑๗) ทบทวนและรัดเข็มขัด และ/หรือ จำกัด สิทธิประโยชน์ ในการใช้สายการบินแห่งชาติแบบไม่มีข้อจำกัดของ ข้าราชการ การเมือง สส. สว. รัฐบาล และผู้ติดตามทั้งการเดินทางในประเทศและต่างประเทศ และข้อมูล ต้องเปิดเผยเป็นสาธารณะ

๑๘) ให้มีการออดิทแผนงานการเดินทางไปดูงานต่างประเทศ ของ ข้าราชการ อบต. อบจ. ฝ่ายนิติบัญญัติ และรัฐบาล ฯลฯ โดย สตง. ว่าคุ่มค่า เหมาะสม และไปดูงานได้ผลจริงๆ ไปเฉพาะคนที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ ให้มีครอบครัวใช้งบประมาณหลวงไปด้วย ต้องรายงานค่าใช้จ่ายเป็นสาธารณะ ต่อผู้ตรวจการรัฐสภา

๑๙) ห้ามใช้งบประมาณในสองเดือนสุดท้ายของปีงบประมาณไป ดูงาน ทั้งในและนอกประเทศ ยกเว้น การเดินทางได้มีการวาง แผนไว้ล่วงหน้า พร้อมเหตุผลที่สมควร

๒๐) ออกกฎหมายวินัยข้าราชการ และข้าราชการการเมืองทุก ระดับ ห้ามมิให้รับของขวัญของฝากเกิน ๒,๐๐๐ บาทต่อครั้ง รวม ๒๐,๐๐๐ บาท ต่อปี และต้องลงทะเบียนของขวัญ (ดูตัวอย่าง State gifts ของประเทศอเมริกา)

๒๑) ห้ามข้าราชการระดับสูงเลี้ยง/จ่าย แจกลูกน้องบริวารใน บริบทที่สร้างฐานอิทธิพล

๒๒) ให้กำหนดเป็นวิชาในหลักสูตรของนักเรียน และนักศึกษา ทุกชั้นเรียน ทุกคณะถือเป็นวิชาบังคับ (หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม หลักสูตร

๑๔ ปี) และการเข้ารับราชการ ครู อาจารย์ หรือผู้ลงสมัครเลือกตั้ง จะต้องสอบผ่านข้อสอบวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมด้วย

๒๓) สอนวิชาธรรมาภิบาลในระดับมหาวิทยาลัยเป็นวิชาบังคับพื้นฐาน

๒๔) จัดอบรมอาสาสมัครแจ้งข่าวลับการคอร์รัปชัน ทั่วประเทศ

๒๕) ตั้งรางวัลนำจับแก่ผู้แจ้งข่าวและเอาผิดได้ คล้ายคดียาบ้า

๒๖) เปิดโปงการนำโครงการสาธารณะประโยชน์น้อยแต่ใช้งบประมาณจำนวนมากไปลงในพื้นที่ของตนเอง สส. (Pork project) เช่น การสร้างสนามบินที่กลายเป็นที่เลี้ยงควายในบางจังหวัด

๒๗) ทำป้ายถาวรเปิดโปงพฤติกรรมบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่โกงในการก่อสร้างถนน สะพาน ไว้บริเวณที่ก่อสร้าง

ได้พิจารณาข้อมูล เห็นว่าเป็นการแก้กฎหมายการเมือง เป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น เราจำเป็นต้องมีแผนระยะยาวให้การเมืองเดินไปได้ เราต้องเร่งทำอย่างเร่งด่วน ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ระบบ กฎหมาย เกิดจากคนรักษากฎหมาย นักปกครองไม่มีธรรมาภิบาล มโนสำนึก ควรต้องเป็นแผนระยะยาว จริยธรรมของชาติ สนับสนุนแนวคิดของ อาจารย์ประเวศ วะสี การปฏิรูปต้องเน้นการปฏิรูปตัวเองก่อน ใช้ยุทธศาสตร์ ๓ ข้อ สังคมเข้มแข็ง ไม่ทิ้งกัน การเสริมปิรามิดให้เข้มแข็ง

๑๓. คุณพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

คนมักคิดเรื่องประโยชน์ส่วนตัวญาติพี่น้องเป็นสิ่งสำคัญ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มี ๒ คำ คือ การทุจริต คือ มีเรื่องเงินทองเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่การประพฤติมิชอบ คือ การใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ ช่วยเหลือญาติ โดยไม่เกี่ยวข้องกับเงินทอง

การป้องกัน ทั้งหมดเราเริ่มจากปลายเหตุ ควรต้องมาดูที่ต้นเหตุ คือ พ.ร.บ. งบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๒ เป็นต้นเหตุของการคอร์รัปชัน เพราะได้จัดทำขึ้นเมื่อห้าสิบกว่าปีที่ผ่านมาโดยไม่เคยมีใครไปปรับปรุงแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน อีกทั้ง ถูกใช้เป็นแม่บทกระทรวงการคลัง ออกกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และระเบียบสำนักนายกเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง เสนอ

๑) ให้ปรับปรุง พ.ร.บ. งบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๒ ให้เป็นปัจจุบัน ยกตัวอย่าง เมื่อมีการเสนองบประมาณประจำปี เสนอสภาว่าจะบรรจุตำแหน่ง ๓๐๐ แต่บรรจุจริง ๒๘๐ ตำแหน่ง ส่วนต่างจึงปรับเปลี่ยนเป็นงบประมาณการดูงาน

- งบเฉพาะกิจ เงินอุดหนุนทั่วไป ตรวจสอบไม่ได้ เพราะกำลังคนไม่พอ และไม่มีหลักฐานในการตรวจสอบ เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดให้เก็บเอกสาร

- ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ระเบียบพัสดุว่าด้วยเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ในการประกวดราคา คนเสนอราคาต่ำสุดได้

๒) สมัยรัฐบาลอานันท์ ได้มีการแก้กฎหมายการสมยอมในการเสนอราคา แต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นการบรรจุไว้ในสัญญา ให้เขียนสัญญาเพื่อให้รัฐบาลเสียเปรียบ เช่น ค่าโง่ทางด่วน ดังนั้น ควรเสนอ พ.ร.บ. การทำสัญญากับรัฐ โดยให้บุคคลที่ไปทำสัญญาและเกิดปัญหาผู้ลงนามต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้น

๓) เห็นด้วยกับ การปฏิรูปการทุจริตคอร์รัปชันไม่ใช่เฉพาะการตรวจสอบ แต่ต้องปฏิรูประบบการศึกษา สร้างคนรุ่นใหม่ที่รู้จักผิดชอบ อะไรควรหรือไม่ควร และหลักประชาธิปไตยที่ถูกต้อง และไม่สร้างความเดือดร้อนกับคนอื่น

๔) ปัญหาที่สภาผู้แทนราษฎรต้องจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งไว้เพื่อเกลี่ยงบให้กับผู้แทนในสภา คนละ ๓๐ ล้านเพื่อนำไปทำงานในพื้นที่โดยไม่ได้มีแผนล่วงหน้า

๕) กรณีที่ สตง. เวลามาตรวจสอบ เมื่อมีข้อสงสัยจากเอกสารว่ามีการจัดซื้อจัดจ้างจริงหรือไม่ เมื่อลงดูพื้นที่ตรวจสอบเอกสาร เมื่อจับได้ต้องยึดทรัพย์ และลงโทษจำคุก

๗

สรุปกรอบประเด็นการปฏิรูประบบตรวจสอบ

จากการประมวลภาพรวมของข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบตรวจสอบเพื่อแก้ไขปัญหาทุจริตของชาติจากกลุ่ม องค์กร เครือข่าย และสำนักคิดที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปสังเคราะห์เป็นกรอบประเด็นสำคัญได้ ๗ ประการ ดังนี้ :

๑. เสริมสร้างและใช้พลังทางสังคม

มีมาตรการรูปธรรมที่เป็นข้อเสนอทางเลือกที่หลากหลาย อาทิ : กรรมการร่วมรัฐ-เอกชน-ประชาสังคม, (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันทุจริต, ประกาศวาระแห่งชาติ, รณรงค์ปรับเจตคติสังคม, รณรงค์ค่านิยมทางสังคม, (ร่าง) พ.ร.บ.องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค, สถานศึกษาปลอดทุจริต, หลักประกันสำหรับผู้ชี้เบาะแส ฯลฯ

๒. ใช้มาตรการทางภาษีอากร

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : ตรวจสอบภาษีย้อนหลัง, กำหนดมาตรฐานนักการเมืองมีอาชีพสุจริตและเสียภาษีเงินได้, ลดการใช้ดุลพินิจส่วนตัวของเจ้าหน้าที่สรรพการ, ตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบคดีภาษีอากร ฯลฯ

๓. ปฏิรูประบบงานปราบปรามการทุจริตของชาติและกลไกการตรวจสอบ

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : ปฏิรูประบบงานของ ป.ป.ช. กระบวนการสรรหากรรมการ ป.ป.ช., จัดการปัญหาคดีพอกหางหมู, UNCAC ๒๐๐๓, มาตรการสินบนนำจับ, กำกับดูแลกลไก ป.ป.จ., ศาลคดีทุจริต ฯลฯ

๔. เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐและสร้างความโปร่งใสภาคธุรกิจ

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : เปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้างหน่วยราชการทางอินเตอร์เนท, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ, แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป้องกันการฮั้ว ป้องกันการเขียนสัญญาที่รัฐเสียเปรียบ, แก้ไข พ.ร.บ.การงบประมาณ ๒๕๐๒ เพื่ออุดช่องโหว่, มาตรการบรรษัทภิบาลสำหรับรัฐวิสาหกิจ ฯลฯ

๕. ปฏิรูปกระบวนการคัดสรรบุคคลเข้าสู่อำนาจรัฐ

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : ปฏิรูปกลไกและกระบวนการทำงานของ กกต. และ กกต.จังหวัด, ปฏิรูประบบเลือกตั้ง, ปฏิรูปกระบวนการและกลไกการพิจารณาแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการระดับสูง, ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ฯลฯ

๖. ฟื้นฟูระบบราชการ

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : UNODC, OECD Convention, ศึกษาความเสี่ยงโครงการขนาดใหญ่, (ร่าง) พ.ร.บ.อำนวยความสะดวกประชาชนผู้ขอใบอนุญาต, กระจายอำนาจ, (ร่าง) พรฎ.ข้อตกลงคุณธรรมทางธุรกิจ, สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มข้าราชการต่อต้านทุจริต ฯลฯ

๗. สร้างประสิทธิภาพฝ่ายตุลาการ

มีข้อเสนอมาตรการรูปธรรม อาทิ : UNCAC ๒๐๐๓, คดีคอร์รัปชันไม่มีอายุความ, แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายการฟ้องหมิ่นประมาทคดีทุจริต, ให้ประชาชนเป็นโจทย์ได้, ป.ป.ช. ใช้วิธีไต่สวนโดยเปิดเผยแบบศาลชั้นต้น ฯลฯ

ดังมีรายละเอียดตามตาราง :

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๑. เสริมสร้างและใช้พลังทางสังคม	- ใช้พลังทางสังคมเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (๗ แนวทางรูปธรรม ได้แก่ กรรมการร่วมรัฐ-เอกชน-ประชาสังคม, ประกาศวาระแห่งชาติ, สนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชน, ตั้งกองทุน, ขยายนิยามทุจริต, รณรงค์ปรับเจตคติสังคม, สถาบันการศึกษาเป็นองค์กรปลอดทุจริต)	- สร้างความเข้มแข็งของสังคมไทยสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านคอร์รัปชันและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบ (๑๐ แนวทางรูปธรรม ได้แก่ ประกาศวาระแห่งชาติ, รณรงค์ผ่านสื่อสาธารณะ, หลักสูตรในสถานศึกษา, พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนฯ, ประชาชนร่วมจัดซื้อจัดจ้าง, ข้อตกลงคุณธรรม, หลักประกันผู้ชี้เบาะแส, สนับสนุนเครือข่ายภาคประชาชน, ขยายนิยามทุจริต, พ.ร.บ.องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค)	- ผลักดัน (ร่าง) พ.ร.บ.กองทุนสนับสนุนการป้องกันทุจริต - เชื่อมโยงขยายเครือข่ายปฏิบัติการภาคพลเมือง - เฝ้าระวังและตรวจสอบโครงการเม็กกะโปรเจ็ค - รณรงค์คว่ำบาตรทางสังคม - กดดันเรียกร้องหน่วยงานให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ	- การสร้างสังคมคุณธรรม รู้เท่าทันการคอร์รัปชันนอกกรอบ - จัดตั้งสภาประชาชน - รณรงค์สร้างความตื่นรู้ของสังคม - จัดตั้งกองทุน (กองทุนเพื่อความโปร่งใส) /มูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือพยานในคดีฟ้องร้องผู้ทุจริต - แก้กฎหมายให้ประชาชนเข้าชื่อถอดถอนนักการเมือง รวมถึงการร้องทุกข์ฟ้องร้องคดีได้ - บรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในการศึกษาทุกระดับ เน้นความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีส่วนร่วม

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๒. ใช้มาตรการทางภาษีอากร	- ใช้มาตรการทางภาษีอากรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง (๔ แนวทางรูปธรรม ได้แก่ ตรวจสอบภาษีย้อนหลัง, นักการเมืองต้องมีอาชีพสุจริต และเสียภาษีเงินได้, ไม่ให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจส่วนตัว, ตั้งหน่วยงานสืบสวนสอบสวนคดีภาษีอากร)	- สร้างคุณภาพ และคุณธรรมของนักการเมือง (๔ แนวทางรูปธรรม ได้แก่ ตรวจสอบภาษีย้อนหลัง กำหนดคุณสมบัตินักการเมือง, ศักยภาพระบบเลือกตั้ง, ค่ำบาตรทางสังคม)	- เพิ่มบทบาทอธิบดีกรมสรรพากร	- ตรวจสอบภาษีย้อนหลัง

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๓. ปฏิรูประบบงานปราบปรามการทุจริตของชาติและกลไกการตรวจสอบ	- ปฏิรูประบบงานปราบปรามการทุจริตของชาติอย่างเร่งด่วน(๒มาตรการรูปธรรม ได้แก่ ปฏิรูประบบงาน ป.ป.ช., มาตรการดูแลอาสาสมัคร คุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส, สินบนนำจับ)	- พัฒนาศักยภาพและคุณภาพกลไกการตรวจสอบ (๖ มาตรการรูปธรรม ได้แก่ สนับสนุนงบประมาณ ป.ป.ช. ปรับปรุงกระบวนการสรรหา ป.ป.ช., เพิ่มอำนาจหน่วยตรวจสอบ, สร้างภาพลักษณ์องค์กร, ปรับปรุงระเบียบ, เผยแพร่ผลงาน)	- ตรวจสอบ/ดำเนินคดีทุจริตให้เกิดผลลงโทษที่เป็นรูปธรรม - จัดการคดีพอกหางหมู	- เน้นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกัน สร้างมุมมองใหญ่การทำงานแบบภาคประชาสังคม - ดำเนินงานตามอนุสัญญาสหประชาชาติ UNCAC ๒๐๐๓ - ระเบียบการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสและให้สินบนนำจับ - หน่วยงานอิสระมีอัยการประจำ ดำเนินการส่งฟ้องได้ - ให้อำนาจแก่หน่วยงานระดับพื้นที่ (ปปจ.) ในการรับเรื่องร้องเรียน และเรียกผู้เกี่ยวข้องให้การ สรุปสำนวน ส่งฟ้องยังศาลพิเศษ - จัดตั้งกลไกระดับพื้นที่ เช่น การจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช.จังหวัดทุกจังหวัด, การจัดตั้งสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจังหวัด - องค์กรที่เกี่ยวกับการสืบสวนต้องเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระ - เพิ่มทรัพยากรให้แก่หน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานปราบปรามคอร์รัปชัน

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๔. เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐและสร้างความโปร่งใสภาคธุรกิจ	- เปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานรัฐเพื่อสังคมสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้โดยง่าย (๓ มาตรการรูปธรรม ได้แก่ เปิดเผยข้อมูลโครงการเกิน ๒.๐ ล้านบาท, แก้ไข พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสารฯ, มาตรฐานบรรษัทภิบาลสำหรับ รสก.)	- สร้างความโปร่งใสของภาคธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ (๖ มาตรการรูปธรรม ได้แก่ รสก.เปิดเผยข้อมูล, มาตรฐานบรรษัทภิบาล, แปรรูป รสก.ลดบทบาทการเมืองแทรก, พ.ร.บ.ป้องกันฮั้ว, แสดงจุดยืนต้านคอร์รัปชัน, กำหนดเกณฑ์ผลงานเอกชนที่ทำธุรกิจกับภาครัฐ)	- เปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้าง	- เปิดเผยข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะ เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงข้อมูลให้แก่บุคคล/องค์กรภาคประชาชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ - ระบบการประมูลถ่ายทอดผ่านโทรทัศน์ของรัฐบาล และเผยแพร่ผ่านสื่อสาธารณะอื่นๆ - แก้ไขปรับปรุง พ.ร.บ.การงบประมาณ พ.ศ.๒๕๐๒ เพื่ออุดช่องโหว่ - แก้ไข พ.ร.บ.ป้องกันการฮั้วไม่ให้เขียนสัญญาแบบที่รัฐเสียเปรียบ

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๕. ปฏิรูปกระบวนการคัดสรรบุคคลเข้าสู่อำนาจรัฐ	- ปฏิรูปกระบวนการคัดสรรบุคคลผู้ที่จะเข้ามาใช้อำนาจรัฐทุกตำแหน่งให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (๒ มาตรการรูปธรรม ได้แก่ UNODC, OECD Convention, ศึกษาความเสี่ยงโครงการขนาดใหญ่, เปิดเผยข้อมูลจัดซื้อจัดจ้าง, ยกระดับระเบียบจัดซื้อจัดจ้างขึ้นเป็นกฎหมาย, พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร, พ.ร.บ.อำนวยความสะดวกประชาชนยื่นขอใบอนุญาต, เลิกระบบผูกขาดโดยรัฐ, ควบคุมโฆษณาของหน่วยงานรัฐ, แรงจูงใจผู้ชี้เบาะแส, ตั้งกลุ่มข้าราชการต่อต้านทุจริต, ระเบียบราชการ, ตรวจสอบงบกลาง งบอุดหนุน, เปิดเผยข้อมูลทรัพย์สิน, คัดเลือกพิเศษข้าราชการ, ลดดุลยพินิจเจ้าหน้าที่, ทดสอบความซื่อตรงข้าราชการ, แต่งตั้งโยกย้าย, กระจายอำนาจ)	-	- ปรับเปลี่ยนตัวบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงของภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจทั้งแผงเพื่อเปิดโอกาสการปฏิรูปและเปลี่ยนผ่านประเทศ - แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. พรรคการเมือง/พ.ร.บ.เลือกตั้ง - จัดให้มีกลไกและกระบวนการคัดสรรแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการระดับสูงที่เป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซงของนักการเมือง	- บุคลากรภาครัฐควรแจ้งรายการทรัพย์สินก่อนและหลังเข้าดำรงตำแหน่ง - กำหนดคุณสมบัตินายกรัฐมนตรี

เครือข่ายผู้เสนอ / มาตรการ	สมัชชาปฏิรูประดับชาติ	องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย)	เครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง	เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ของ กปปส. เรื่อง ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน
๖. ฟื้นฟูระบบราชการ	-	- ฟื้นฟูระบบราชการ (๑๙ มาตรการรูปธรรม)	- ออก พ.ร.ฎ. ข้อตกลงคุณธรรม - แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร - แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.ป้องกันฮั้ว - ออก พ.ร.บ. องค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค	- ลดการใช้อำนาจดุลพินิจของภาครัฐ - ราชการอาสาปฏิรูปแก้ปัญหาคอร์รัปชันภายในหน่วยงานตนเอง - ประชาชนมีส่วนร่วมและใช้ระบบคุณธรรมประกอบการแต่งตั้ง โยกย้าย ข้าราชการชั้นสูง - จัดลำดับหน่วยงานภาครัฐให้กิดธรรมาภิบาลอย่างจริงจัง - เร่งกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควบคู่ไปกับการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
๗. สร้าประสิทธิภาพฝ่ายตุลาการ	-	- สร้างประสิทธิภาพของฝ่ายตุลาการ (๖ มาตรการรูปธรรม ได้แก่ UNCAC ๒๐๐๓, คดีคอร์รัปชันเป็นอาชญกรรมร้ายแรง, แก้กฎหมายคดีหมิ่นประมาท, ห้ามดำรงตำแหน่งใน รสก. และเอกชน, ประชาชนเป็นโจทย์, ป.ป.ช.ไต่สวนโดยเปิดเผยแบบศาลชั้นต้น	-	- จัดตั้งศาลทุจริตคอร์รัปชัน

๑๐

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (ไม่ระบุ). **ลดคอร์รัปชัน...ทำได้ ถ้าทำจริง** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://www.kriengsak.com. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม).

ขลุ่ยผิว. (๒๕๕๕). **คกก.ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภาครัฐเห็นชอบ ๗ มาตรการเพื่อเอาชนะการทุจริตคอร์รัปชัน** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://thaigov.go.th/th/governmental/item/๖๘๑๔๑. **(๒๕๕๗,๑๖ มกราคม)**

ไทยพับลิก้า. (๒๕๕๕). **"บรรยง พงษ์พานิช" มายาคติ คอร์รัปชัน อนาคตประเทศไทย-ปัญหาและทางออก** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://www.thaipublica.org/๒๐๑๒/๐๔/banyong-ethics-solution-thailand/. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม)

นวลน้อย ตรีรัตน์. (๒๕๔๙). **การปฏิรูปรัฐธรรมนูญ : มุมมองเชิงเปรียบเทียบการตรวจสอบคอร์รัปชันโดยภาคประชาชน**. เอกสารสรุปการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ ๘ ประจำปี ๒๕๔๙.

บันทึกมวลมหาประชาชนเดินหน้าเปลี่ยนประเทศ (Restart Thailand). เวทีระดมความคิดเพื่อการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒. เรื่อง **"ปฏิรูประบบตรวจสอบ ปลุกสำนึกคนไทย ขจัดภัยคอร์รัปชัน"** วันพุธที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๗ ณ อาคารศูนย์เยาวชน สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร.

บ้านเมือง. หนังสือพิมพ์. (๒๕๕๕). **ชง ๗ วิธีสร้างพลังสังคมเข้มแข็ง ยกระดับต้านคอร์รัปชันสู่สากล** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก http://www.ryt๙.com/s/bmnd/๑๕๕๕๐๐๙. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม)

ประเวศ วะสี. (๒๕๕๖). **ปฏิรูปประเทศไทย ๘ เรื่อง**. กรุงเทพฯ: สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปพส.).

ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (๒๕๓๗). **แผนการแก้ปัญหาคอร์รัปชันในระบบราชการ** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://www.google.co.th/url. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม)

พลเดช ปิ่นประทีป และอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล. (๒๕๕๖). **ร่ายดาบ ปราบโกง**. บางกอกบล็อก : กรุงเทพฯ.

เริงฤทธิ์ อ้นดวนใหญ่. (๒๕๕๕). **ยุทธศาสตร์และแผนงานเชิงรุกของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://measwatch.org/news/๓๘๘๙. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม)

ศิริวรรณ มนอัตระผดุง. วารสาร. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๐๕ กุมภาพันธ์ (๒๕๕๕). ปัญหา**การคอร์รัปชันของไทย กรณีศึกษาสิงคโปร์และฮ่องกง**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ศิริวรรณ มนอัตระผดุง. วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์. วารสาร ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน. (๒๕๕๕). **สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (๒๕๕๖). **ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI)**. (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://www.utcc.ac.th/cebf. (๒๕๕๗, ๑๑ มกราคม)

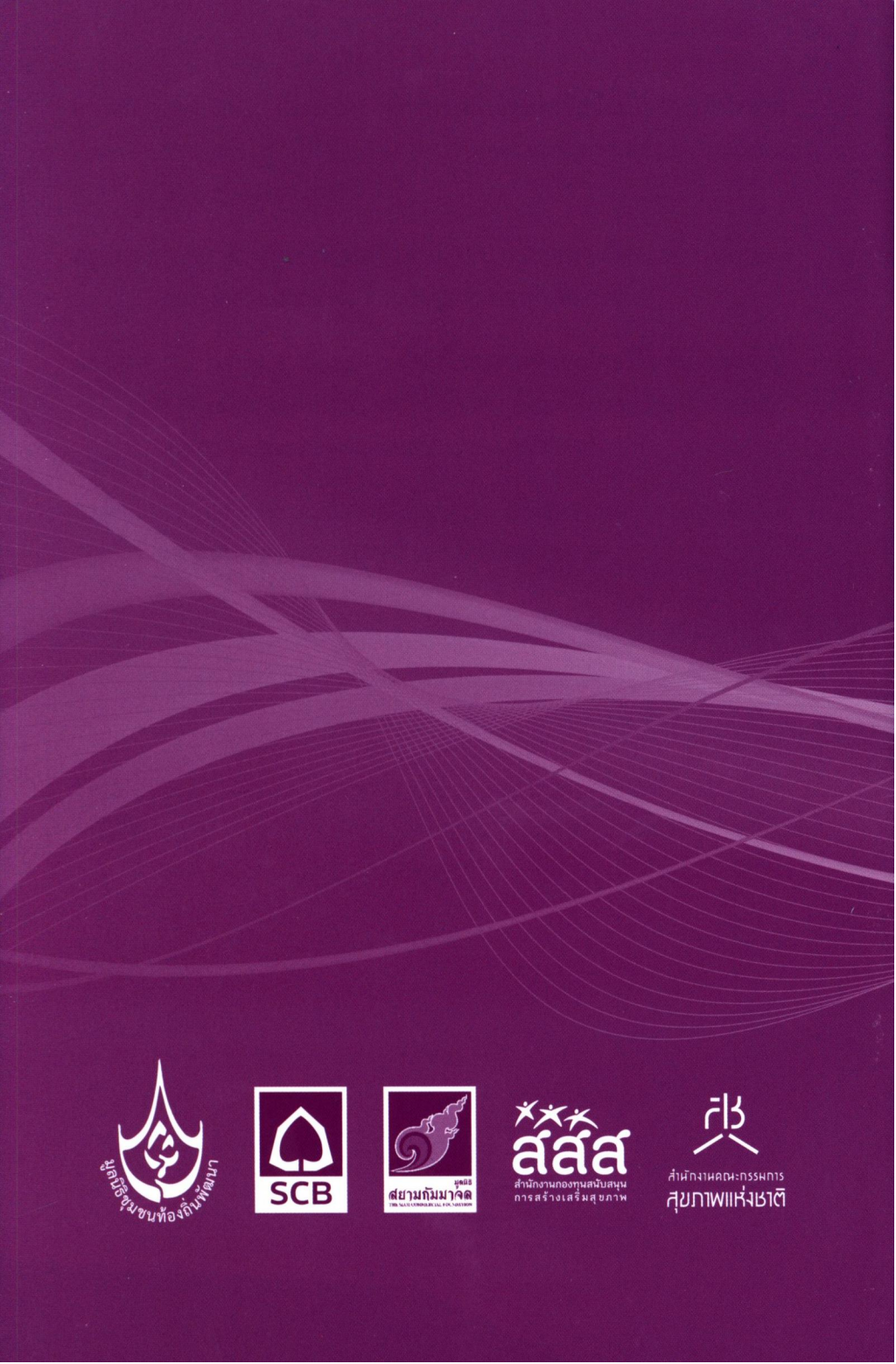
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา. (๒๕๕๖). **รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง "แนวทางและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเชิงนโยบายของรัฐบาลในยุคปัจจุบัน"**.

สปริงนิวส์. (๒๕๕๖). **"ประมนต์" ให้กำหนดกำจัดคอร์รัปชันเป็นวาระแห่งชาติ** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://news.springnewstv.tv/๔๐๖๓๐. (๒๕๕๗, ๑๐ มกราคม)

สรุปการประชุมเชิง**ปฏิบัติการเครือข่าย ป.ป.จ.ภาคพลเมือง**. เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗. ณ สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

องค์กรความโปร่งสากล. (๒๕๕๗). **ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๖** (ออนไลน์), เข้าถึงได้จาก : http://www.transparency.org/cpi๒๐๑๓/results. (๒๕๕๗, ๑๑ มกราคม)

อานิก อัมระนันทน์. (๒๕๕๗). **ปชป.เริ่มปฏิรูป เป็นรูปธรรม?**. โพสต์ทูเดย์. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๓,๙๙๖ วันพุธที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๗.

มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
SCB
มูลนิธิ
สยามกัมมาจล
สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ
สำนักงานคณะกรรมการ
สุขภาพแห่งชาติ